Ազգ
Azg

Նոյեմբեր 2
Երեքշաբթի
1993

ՌԱՄԿԱՎԱՐ ԱԶԱՏԱԿԱՆ ՕՐԱԹԵՐԹ
Գ տարի, թիւ 210 (461)
գինը՝ 25 ռ.
դասիչ 69149
Երեւան 375010
Հանրապետութեան 47
հեռ. 581841, ֆաքս 562941
տելեքս 243266 CPIRI SU

2013

Նիւ Յորք

ՄԱԿ-ի Անվտանգության խորհուրդը կքննարկի Ադրբեջանի իրավիճակը

ՄԱԿ-ի Անվտանգության խորհուրդը, ընդառաջելով Ադրբեջանի, Իրանի ու Թուրքիայի առաջարկներին, համաձայնվել է արտահերթ նիստում քննարկել Ադրբեջանի հարավ-արեւմուտքում ստեղծված լարված իրադրությունը: Ադրբեջանի արտգործնախարարությունը երեկ հայտնեց, որ Անվտանգության խորհուրդն իր անհանգստությունն է հայտնել այդ կապակցությամբ եւ հայտարարել, որ ԵԱՀԽ Ղարաբաղի հարցով Մինսկի խորհրդաժողովի առաջիկայում նախատեսված նիստից հետո Ադրբեջանի իրավիճակը կքննարկվի Եվրոպայի անվտանգության եւ համագործակցության խորհրդում: Մինսկի խորհրդաժողովի հերթական նիստը տեղի է ունենալու այսօր, Վիեննայում:

Իրանի ռադիո

Երեւան

ԱՄՆ դեսպանն այցելեց ՌԱԿ կենտրոնական գրասենյակ

Երեկ, օրվա առաջին կեսին Հայաստանում Մ. Նահանգների դեսպան Հարրի Գիլմորը, քաղաքական հարցերի գծով դեսպանատան խորհրդատու Փոլ Պեստրոզինի ուղեկցությամբ այցելեց Հայաստանի Ռամկավար ազատական կուսակցության կենտրոնական գրասենյակ, որտեղ ընդունվեց Հանրապետական վարչության ատենապետ Ռուբեն Միրզախանյանի, փոխատենապետ Կարեն Կոստանդյանի, վարչության անդամ Հակոբ Ավետիքյանի կողմից:

Ծավալվեց շահագրգիռ զրույց, որ ընթացքում դուրս գալով քաղաքավարական փոխադարձ այցի շրջանակներից, ընդգրկեց Հայաստանի Հանրապետության ներքին եւ արտաքին քաղաքականության, տնտեսաֆինանսական մի շարք հարցեր, դրանց նկատմամբ Մ. Նահանգների պաշտոնական դիրքորոշումները: Մասնավորապես, դեսպան Գիլմորը հետաքրքրվեց կառավարության ծրագրի կատարման, ապապետականացման ու սեփականաշնորհման, սահմանադրության ընդունման հարցի նկատմամբ Ռամկավար ազատական կուսակցության դիրքորոշումներով, երկրում տեսական շինարարության, ժողովրդավարացման եւ ազատականացման գործընթացների եւ մարդու իրավունքների հարցման նկատմամբ ՌԱԿ ունեցած կեցվածքներով:

Անցնելով արտաքին քաղաքականության հարցերին, ՌԱԿ ներկայացուցիչները դեսպանի ուշադրությանը հանձնեցին գլխավորապես երկու մտահոգություններ՝ ԵԱՀԽ շրջանակներում արցախյան հիմնահարցի լուծման ասպարեզում տիրող ձգձգումների եւ անորոշության, Հայաստանի անկախ տնտեսականության զարգացման առաջ ծառացած խնդիրների, ինչպես նաեւ Թուրքիայի քաղաքական շրջանակների եւ մամուլի կողմից Հայաստանի վերջերս սաստկացած քարոզչական եւ այլ բնույթի գործողությունների գրգռիչ էությունը: ■

Ղարաբաղ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՈՒԺԵՐԸ ՉԵՆ ՄՏԵԼ ԲԵՅԼԱԳԱՆԻ ՇՐՋԱՆ

Երեկ եւ նախորդ գիշեր իրադրությունը Լեռնային Ղարաբաղի ռազմաճակատներում համեմատաբար հանգիստ է եղել: Ինչպես Ստեփանակերտից հաղորդում է մեր թղթակից ՎԱՀՐԱՄ ԱՂԱՋԱՆՅԱՆԸ, ԼՂՀ պաշտպանության բանակի լրատվական ծառայության տվյալներով, ղարաբաղյան ռազմաճակատի հարավային հատվածում նկատվում է որոշ կայունացում, սակայն կիրակի երեկոյան եւ նոյեմբերի լույս 1-ի գիշերը ադրբեջանական կազմավորումները ծանր հրետանուց եւ գրադ կայանքներից հրետակոծել են Ֆիզուլու շրջանի հայկական պաշտպանական դիրքերը: Նախնական տվյալներով, մեր կողմից զոհեր չկան:

Միաժամանակ ադրբեջանական կազմավորումները հրետակոծել են նաեւ Մարտակերտի շրջանի Մատաղիս գյուղի հայկական պաշտպանական դիրքերը: Զոհերի մասին տեղեկություններ չկան: ԼՂՀ պաշտպանության բանակի շտաբում հերքել են ադրբեջանական զանգվածային լրատվության միջոցների տարածած այն հաղորդագրությունը, թե իբր հայկական ուժերը լայնածավալ գրոհ են ձեռնարկել Բեյլագանի (Ժդանով) շրջանի ուղղությամբ: Միաժամանակ Նոյյան տապան գործակալությունը հաղորդում է, թե ադրբեջանական կազմավորումները հոկտեմբերի 29-ին անցել են Արաքս գետը, իսկ ղարաբաղյան ուժերին հրամայվել է չմտնել ադրբեջանցիների կողմից լքված բնակավայրերը, այլ միայն ամրապնդվել մերձակա բարձունքներում:

Հայաստանի սահմանամերձ շրջաններում լուրջ միջադեպեր չեն արձանագրվել: Ադրբեջանական աղբյուրները հաղորդում են, թե Հայաստանի հյուսիս-արեւելքում նկատվում են ռազմական տեխնիկայի եւ կենդանի ուժի կուտակումներ:

«Ազգ»

Փախստականները դեռ կգնան Իրան

Ըստ Կարմիր խաչի զեկույցի, հայկական զորքերի առաջընթացի պատճառով իրենց տները լքած հազարավոր ադրբեջանցիներ լողալով անցել են Իրանի հարավային սահման հանդիսացող Արաքս գետով: Կարմիր խաչի միջազգային միությունը, հենվելով Իրանի Կարմիր կիսալուսնի կազմակերպության տվյալների վրա, հայտնեց, որ հոկտեմբերի 27-ին «հայկական ռադիոկայանը» ադրբեջաներեն մի վերջնագիր է տարածել, պահանջելով Ադրբեջանի հարավարեւելքի բնակիչներին լքել տարածքը: Իրանցի խոսնակը հոկտեմբերի 28-ին հայտարարեց, որ մինչ այս վերջնագիրն արդեն հազարավոր ադրբեջանցիներ էին անցել հարավ. «Վերջին երկու օրերին գրանցվել են 11 հազար փախստական, սակայն նրանք դեռ ժամանում են եւ ընդհանուր թվաքանակը, թերեւս, անցել է 20 հազարից»: Նա ավելացրեց, որ շրջանում մնացել են մոտ 170 հազար ադրբեջանցի եւ այստեղ փոքր նավակների կարիք կա սահմանն անցնելու համար:

Ռոյթեր

Վրաստան

Ռուսները աշխատում են չխառնվել Վրաստանի հակամարտությանը

Վերջին ժամանակներս հաճախակիացել են Վրաստանի կառավարական զորքերի կողմից ռուսական ստորաբաժանումների բախումներին մասնակցելու մասին խոսակցությունները: Դրանց բոլորին հետեւում են ռուսական կողմի հերքումները: Վերջին հարձակման ընթացքում զվիադականներին հաջողվեց գրավել Սամտրեդիա քաղաքը, քանի որ այն երկաթուղային հանգույց է, որտեղով անցնում է Հայաստան եւ Ադրբեջան գնացող երկաթգիծը: Այստեղ գտնվող ռուսական ստորաբաժանումները փաստորեն հայտնվեցին կրկնակի կրակի տակ: Ըստ որոշ տվյալների, ռուսական զորքերի հրամանատարության եւ զվիադականների միջեւ բանակցություններ են տեղի ունեցել, որոնց ընթացքում կողմերը համաձայնվել են, որ ի պատասխան հակամարտությանը չխառնվելուն, Գամսախուրդիայի կողմնակիցները չեն խափանի երկաթուղու աշխատանքին:

«Ռուսական բանակի ստորաբաժանումները, չնայած նախկին նախագահ Զվիադ Գամսախուրդիայի կողմնակիցների հաճախակիացած հարձակումներին ռուսական պահակակետերի վրա, կշարունակեն Արեւմտյան Վրաստանի մարտավարական երկաթուղիների պաշտպանությունը», երեկ «Մնարիի» թղթակցին տված հարցազրույցում հայտարարեց Անդրկովկասի ռուսական զորքերի հրամանատարի առաջին տեղակալ գեներալ-մայոր Յուրի Բալուեւսկին:

Նա հայտնեց, որ հոկտեմբերի 30-ին երկու հարձակում է եղել ռուսական զորքերի վրա: Հարձակումները գրանցվել են Սենակի եւ Սամտրեդիա քաղաքներում: Երկու դեպքում էլ ռուսները պատասխան կրակով ստիպել են նահանջել զվիադականներին: Բալուեւսկու խոսքերով, «Մենք չէինք պատասխանում, երբ մեր պահակակետերը գնդակոծվում էին հրազենից: Բայց երբ զվիադականները մեր վրա ուղղեցին հրետանային կրակը, մենք ստիպված էինք պատասխանել»:

«Ազգ»

ԵԱՀԽ

Վիեննայում ոչ պաշտոնական խորհրդակցություն

Այսօր Վիեննայում կսկսվեն ԵԱՀԽ Մինսկի խմբի անդամ երկրների ներկայացուցիչների ոչ պաշտոնական խորհրդակցությունները, որոնց կմասնակցեն նաեւ Հայաստանի եւ ԼՂՀ ներկայացուցիչները: Ինչպես հայտնեցին ՀՀ նախագահի մամուլի ծառայությունից, հանդիպմանը Հայաստանից ներկա են առաջին փոխարտգործնախարար Ժիրայր Լիպարիտյանը եւ ՀՀ նախագահի հատուկ հանձնարարությունների գծով դեսպան Դավիթ Շահնազարյանը, իսկ Լեռնային Ղարաբաղից՝ ԼՂՀ ԱԳ նախարար Արկադի Ղուկասյանը եւ ԱԳՆ խորհրդական Մանվել Սարգսյանը:

«Ազգ»

ԱՄՆ-ը միջնորդ ՄԱԿ-ի եւ Սոմալիի միջեւ: Երեկ նախատեսված էր ԱՄՆ դեսպանորդ Օկլիի ժամանումը Մոգադիշո, որը պետք է լուծեր ՄԱԿ-ի եւ Սոմալիի ցեղային առաջնորդ Այդիդի միջեւ վեճը: Մինչդեռ Այդիդի կուսակցության 2 հազար հետեւորդներ Բուտրոս Ղալիին բողոքեցին, մեղադրելով նրան խաղաղության առաքելությունը ռազմական ներխուժման փոխարինելու մեջ:

Աշխարհ

Աֆղանստանում կրկին արյունալի կռիվներ

Վերջին 67 շաբաթների ընթացքում վարչապետ Գյուլբեդդին Հեքմաթյարի եւ նրա գլխավոր մրցակից Ահմադ Շահ Մասուդի միջեւ սպառազինությունների արշավը երեկ առավոտ «տրամաբանական» հանգրվանի հանգեց՝ անօրինակ թափով վերստին բռնկվեց նրանց միջեւ զինյալ հակամարտությունը, որ նախապես խլել էր արդեն 10 հազար մարդու կյանք, մեծամասամբ մայրաքաղաք Քաբուլում: Զենքի բոլոր տեսակներից օգտվող հակառակորդների միջեւ մարտերը առայժմ ընթանում են Քաբուլից 60 կմ արեւելք, սակայն ակնկալվում է նրանց տարածումը նաեւ մայրաքաղաքում:

ՊԱԿ-իսրայելական վճռական խոսակցություն

Եգիպտական Թաբա նավահանգստում երեկ սկսվեց Պաղեստինի ազատագրման կազմակերպության եւ Իսրայելի միջեւ բանակցությունների 4-րդ՝ քաղաքական դիտորդների կողմից «վճռական» որակված փուլը: Գազայի շրջանում ու Երիխովում պաղեստինյան սահմանափակ ինքնավարության մասին խոսակցությունների այս փուլում կողմերն առավելապես վիճարկում են պաղեստինյան ոստիկանության թվի, դրա զինվածության մակարդակի, տեղերում բնակվող հրեաների նկատմամբ նրա իշխանության տարածման հարցերը:

Հրեական հուզումներ գրավված տարածքներում

Իսրայելցիների հետ բախումների ժամանակ գրավված տարածքներում երկու պաղեստինցի է զոհվել: Մինչդեռ Արեւմտյան ափում հրեա բնակիչները շրջափակել են ճանապարհները եւ քարկոծել արաբական ավտոմեքենաները, ուրբաթ օրը Համասի իսլամական զինյալների կողմից մի հրեայի սպանության պատճառով: Երեկ բնակիչները կոչ են արել արգելել արաբների մեքենաների երթեւեկությունն Արեւմտյան ափում եւ Գազայի հատվածում:

Նոր ուժեր Հայիթիո՞ւմ

Հայիթիի 20 փոքր աջակողմյան կուսակցություններ ոգեւորված Արիստիդին իշխանության վերականգնելու ՄԱԿ-ի ծրագրի անհաջողությունից, կոչ արեցին նոր ընտրությունների: Հայտարարելով, որ ՄԱԿ-ի ծրագիրը մեռած է, այս խմբերը ցանկանում են բանակի ղեկավար Սեդրասի եւ ՄԱԿ-ի պաշտպանական Կառուցոյի հրաժարականը: Աջակողմյանները, որոնք դեռ հարգանքով են հիշում վերջին բռնակալ «Պապա Դոկ» Դյուվալիեյին, հայտարարեցին, որ Արիստիդը շաբաթ օրը, ՄԱԿ-ի նշանակած վերջնաժամկետին, կորցրեց իր վստահելիությունը: Մինչդեռ դիվանագետները ցանկանում են այս շաբաթ հանդիպում կազմակերպել Սեդրասի, խորհրդարանի ղեկավարների եւ կամ Արիստիդի կամ վարչապետի պաշտոնակատար Մալվալի հետ:

Նոր սահմանադրություն Պերուում

Պերուցիներն ընդունեցին նոր սահմանադրություն, որով, համաձայն դիտորդների, հնարավորություն ստեղծեցին 1995 թ. նախագահ Ֆուջիմորիի վերընտրության համար: Կիրակի օրվա հանրաքվեն Ֆուջիմորին ներկայացրեց որպես իր եռամյա կառավարության հավանության քվե, մասնավորապես ապստամբների դեմ իր վարչարարական մեթոդների կիրառման: ■

Խորհրդարան

Երկուշաբթին բարեհաջող օր է

Այն ինչ չհաջողվեց ՀՀ Գերագույն խորհրդի վերջին եռօրյա նիստում, բավականին հեշտությամբ իրականացվեց երեկ՝ խորհրդարանի Հայոց համազգային շարժման խմբակցության ջանքերով հրավիրված արտահերթ նիստում: 152 կողմ ձայն հավաքելով ընդունվեց «Պետական ձեռնարկությունների եւ անավարտ շինարարության օբյեկտների սեփականաշնորհման եւ ապապետականացման մասին» օրենքում ՀՀ կառավարության առաջարկած փոփոխությունը: Եւ այժմ, ինչպես նշեց ՀՀ ԳԽ ՀՀՇ խմբակցության նախագահ Էդվարդ Եգորյանը, հանրապետության 350 հազար բնակիչներ շուտով սեփականատերեր կդառնան: Եւ քանի որ պատգամավորները այդ օրը «դրական» լիցքավորումով էին պատված՝ նրանց դատին ներկայացված «Զինապարտության մասին» ՀՀ օրենքում փոփոխությունները եւ լրացումները եւս գոյության իրավունք ստացան: Զինվորական ծառայությունից ազատվելու արտոնությունները զգալիորեն նեղացնող այդ օրենքը ուժի մեջ կմտնի հրապարակման պահից: Այսինքն, այս տարվա աշնանային զորակոչը շատերին հուսախաբ կանի:

Հ. Պ.

Լյուցեռն

ՀԱՅ ՇԱԽՄԱՏԻՍՏՆԵՐԸ ՊԱՐՏՈՒԹՅԱՆ ՄԱՏՆԵՑԻՆ ՕԼԻՄՊԻԱԿԱՆ ՉԵՄՊԻՈՆՆԵՐԻՆ

Շախմատային մեկնաբան ԳԱԳԻԿ ՀՈՎՀԱՆՆԻՍՅԱՆԸ հատուկ «Ազգի» համար հաղորդում է Լյուցեռնից:

Աշխարհի թիմային առաջնության հերթական երեք տուրերը Հայաստանի շախմատիստներն անցկացրին պատշաճ հուսալի, պարտության մատնելով օլիմպիական չեմպիոնին, փոխչեմպիոնին եւ Եվրոպայի չեմպիոնին: Եւ թեեւ կրկին նրանք գավաթի կորուստներ, բայց մեր հավաքականն արեց գրեթե անհնարին թվացողը՝ բռնած վերջնագծով ստանալով մրցանակային տեղ գրավելու հնարավորություններ:

Վեցերորդ տուրում մեր երկրի պատվիրակները 2,5-1,5 հաշվով պարտության մատնեցին աշխարհի ուժեղագույն թիմերից մեկին՝ առաջատարների խմբում ընթացող Ուկրաինայի հավաքականին: Յոթերորդ տուրում Հայաստանի շախմատիստները 3-1 հաշվով տպավորիչ հաղթանակ տարան Համաշխարհային օլիմպիադայի արծաթե մեդալակիրների՝ Ուզբեկստանի ներկայացուցիչների նկատմամբ, համոզիչ փոխվրեժ հանելով Մանիլայում հիշյալ թիմից կրած դառը պարտության դիմաց, որի պատճառով, եթե հիշում եք, մեր թիմը զրկվեց արծաթե մեդալներից:

Ոգեւորված վերջին օրերի հաջողություններից, մեր գրոսմայստերները անցյալ երեկո անցկացրին մրցաշարի, կարելի է ասել, ամենաակնկալվող հանդիպումը օլիմպիական չեմպիոն Ռուսաստանի հավաքականի հետ՝ 2,5-1,5: Այս փայլուն հաղթանակը հնարավորություն տվեց մեր շախմատիստներին հիմնական տեղ զբաղեցնել առաջատարների խմբում: Մանրամասները տես 7-րդ էջում: ■

digitised by A.R.A.R.@

Խորհրդարան

Կոմկուս-Դաշնակցություն ալյանս չկա, բայց հնարավոր է լինի

Երեկ Գերագույն խորհրդի արտահերթ նիստում, երբ կրկին քննարկության դրվեց «Պետական ձեռնարկությունների եւ անավարտ շինարարական օբյեկտների սեփականաշնորհման եւ ապապետականացման մասին» օրենքում փոփոխություններ եւ լրացումներ կատարելու մասին նախագիծը, դաշնակցական պատգամավորները կրկին քվեարկեցին դեմ, իսկ կոմունիստները դեմ ձեռնպահից անցան կողմի: Ինչո՞վ էր պայմանավորված դա: ՀՀ ԳԽ Դաշնակցություն պատգամավորական խմբակցության նախագահ Գագիկ Հովհաննիսյանի կարծիքով, կոմունիստների պահվածքն իր համար անսպասելի չէր: Նրա ասելով, ամեն մի կուսակցություն քվեարկում է իր գաղափարախոսությունից ելնելով, եւ սեփականաշնորհման օրենքի ընդունման ժամանակ էլ Դաշնակցությունը կրկին մենակ մնաց: «Այն հարցերը, որոնք մենք բարձրացնում էինք, ունեին օբյեկտիվ պատճառներ: եւ կառավարությունը դրանց հետ հաշվի նստեց ծրագրի ընդունման ժամանակ, ասաց նա: Մենք համոզված ենք, որ այդ օրենքն էական փոփոխություն չի կատարելու հանրապետությունում եւ չի նպաստելու, որպեսզի դուրս գանք այս ծանր, ճգնաժամային իրավիճակից»: Գագիկ Հովհաննիսյանի կարծիքով, ինչպես էլ ընդունենք, թե շուկայական հարաբերությունները, սեփականաշնորհումը կամ սեփականության բազմաձեւությունն արդարացված են, միեւնույն է, հարց է ծագում, թե ինչպիսին են այդ պահին ընդունված օրենքները, ինչպես են դրանք գործում եւ ովքեր են իրականացնում այդ ծրագրերը: Նրա ասելով, ամենեւին գաղտնիք չէ, որ խորհրդարանի կողմից ընդունված օրենքները չեն գործում: Ինչ վերաբերում է Դաշնակցության եւ կոմունիստների ալյանսին, ապա նրա ասելով, նրանց միջեւ ոչ մի պայմանավորվածություն չի եղել, եւ ՀՀՇ-ականները ոչ միայն փորձում են հզոր սկանդալային իրավիճակ ստեղծել, այլեւ մեխանիկորեն փորձում են Հայաստան ներմուծել այն, ինչ վերջերս կատարվում է Ռուսաստանում: Մինչդեռ, Գագիկ Հովհաննիսյանի կարծիքով, դրանք կարող են ծանր հետեւանքներ ունենալ հանրապետության համար:

Իսկ ԳԽ կոմունիստական խմբակցության նախագահ Ռաֆիկ Մխիթարյանը, անդրադառնալով նույն հարցին, նշեց, որ քաղաքական առումով Դաշնակցության հետ ոչ մի ալյանս չի եղել, եւ Կոմկուսը երբեք էլ չի պատրաստվել Դաշնակցության հետ համընթաց գալ ընդդեմ կամ հանուն ինչ-որ բանի: «Չի եղել եւ չի լինելու», ասաց նա, բայց եւ չբացառեց, որ եթե վաղը հանրապետության կենսական շահերից բխող խնդիրներ ծագեն, ապա հնարավոր է, որ Կոմկուսը եւ Դաշնակցությունը միավորվեն մի ընդհանուր պլատֆորմի շուրջ: Իսկ թե ինչու կոմունիստներն սկզբից դեմ քվեարկեցին, իսկ հետո կողմ, պրն. Մխիթարյանն ասաց, որ կոմունիստները ելնում են այն սկզբունքից, թե բոլոր հարցականների պատասխանները կտրվեն օրենքը գործարկելու ընթացքում: Եւ քանի որ ԳԽ-ն ինքն է հաստատելու սեփականաշնորհվող ձեռնարկությունների ցանկը, ապա այդ ընթացքում էլ հնարավորություն կստեղծվի գալ ինչ-որ փոխհամաձայնության: Ռաֆիկ Մխիթարյանի ասելով, մյուս պահն այն է, որ հանրապետությունում քաղաքական վիճակը լարվեց, եւ իրենք փորձեցին մեղմացնել այն:

Ա. Հ.

Ռուբլին Ղարաբաղի դրամական միավորն է: Լեռնային Ղարաբաղի նախարարների խորհրդի նախագահի տեղակալ Մերուժ Պողոսյանը հայտնեց, որ ռուբլին առայժմ մնում է Լեռնային Ղարաբաղի Հանրապետության հիմնական վճարամիջոց: Փոխվարչապետը դա բացատրեց այն հանգամանքով, որ անկախ միջազգային հանրության կողմից ճանաչվելուց, ԼՂՀ-ն պահպանում է իր սերտ կապերը Ռուսաստանի եւ նախկին ԽՍՀՄ մյուս հանրապետությունների հետ, որոնք մտել են ռուբլու գոտի: Ինչպես նշեց պրն. Պողոսյանը, «Տնտեսությունն ունի իր օրենքները, որոնք վեր են քաղաքականությունից»: Սնարք

Պաշտոնական

ԱԴՐԲԵՋԱՆԸ ԸՆԴՈՒՆԵՑ ԶԱՆԳԵԼԱՆԻ ԿՈՐՈՒՍՏԸ

Ղարաբաղյան ճակատում T-80 տանկե՞ր

Շաբաթ եւ կիրակի օրերին իրադրությունը Լեռնային Ղարաբաղի հարավարեւելյան եւ հարավարեւմտյան ռազմաճակատներում շարունակում էր մնալ խիստ լարված: Թեեւ ավելի վաղ ԼՂՀ պաշտպանության բանակի կազմավորումները միակողմանիորեն դադարեցրել էին մարտական գործողությունները, բայց տալով ադրբեջանական խաղաղ բնակչությանը հեռանալ պատերազմական գործողությունների գոտուց, այնուամենայնիվ ադրբեջանական կազմավորումները պարբերաբար հրետակոծում էին հայկական դիրքերը: Միաժամանակ շաբաթ օրը Ադրբեջանի պաշտպանության նախարարությունը տարածել է մի հաղորդագրություն, որի համաձայն հայկական կազմավորումները Ղարաբաղի հարավում շարունակում էին հարձակումը: Հաղորդագրության մեջ նշվում է, որ դեռեւս ուրբաթ օրը Ադրբեջանի զինված ուժերն ու ինքնապաշտպանական խմբերը «անհավասար եւ արյունահեղ մարտերից հետո ստիպված են եղել թողնել Զանգելան քաղաքը»: Հիշեցնենք, որ իրականում Զանգելանի բոլոր կրակակետերը լռեցվել էին դեռեւս դրանից մի քանի օր առաջ:

Ըստ նույն աղբյուրների, «հոկտեմբերի 29-ի ամբողջ օրվա ընթացքում բռնամին շարունակել է հարձակումը եւ գրավել Զանգելանի շրջանի մեծ մասը: Ադրբեջանական կողմը կորցրել է բանակի անձնակազմի մոտ 70 տոկոսը»: Հաղորդագրության մեջ նշվում է նաեւ, որ ներկայումս (խոսքը շաբաթ օրվա մասին է) ադրբեջանական կազմավորումները պաշտպանություն են կազմակերպում Իրանի սահմանի երկայնքով եւ շարունակում իրենց վերահսկողության տակ պահել մի շարք բնակավայրեր, այդ թվում Մինջեւան երկաթուղային կայարանը: Ադրբեջանի պաշտպանության նախարարությունը հաղորդում է, որ ադրբեջանական ողջ խաղաղ բնակչությունը հավաքվել է իրանա-ադրբեջանական սահմանի վրա եւ փորձում է ձեռքի տակ եղած միջոցներով անցնել Իրան:

Միաժամանակ Ադրբեջանի պաշտպանության նախարարությունում ԻՏԱՌ-ին հայտնել են, որ ուրբաթ երեկոյան հայկական կողմը, օգտագործելով մոտ 10 T-80 տիպի տանկեր, լայնածավալ գրոհ է ձեռնարկել Ադրբեջանի Բեյլագանի շրջանի ուղղությամբ (նախկին Ժդանովի շրջան): Վերոհիշյալ աղբյուրի համաձայն, ադրբեջանական ուժերին հաջողվել է խփել տանկերից երկուսը, որից հետո գրոհը կասեցվել է: «Այնուամենայնիվ ներկայումս հայկական կողմը այդ ուղղությամբ լրացուցիչ ռազմական տեխնիկա եւ կենդանի ուժ է կուտակում», հայտնել են Ադրբեջանի ռազմական գերատեսչությունից: Ավելացնենք միայն, որ T-80 տիպի տանկերը համակարգիչներով հագեցված գերժամանակակից տանկեր են եւ առայժմ չեն հայտնվել ղարաբաղյան պատերազմի թատերաբեմում: Եւ քանի որ դրանց հիշատակումը պատահական չի կարող լինել, մնում է ենթադրել, որ առաջիկայում ադրբեջանական կողմը կարող է կիրառել դրանք:

Ինչ վերաբերում է հայ-ադրբեջանական սահմանին, ապա ադրբեջանական աղբյուրների համաձայն, հայկական ռազմական տեխնիկայի եւ կենդանի ուժի զգալի կուտակումներ են նկատվում Հայաստանի հյուսիսարեւելյան սահմաններում: Ըստ նույն աղբյուրների, իբր այնտեղ են գտնվում նաեւ կազակների ստորաբաժանումները՝ ընդհանուր առմամբ մոտ հազար մարդ: «Հայկական կողմը դա բացատրում է վրացական երկաթուղու Փոյլի-Թբիլիսի հատվածի պաշտպանության նպատակով Վրաստան զորք ուղարկելու անհրաժեշտությամբ, սակայն ռազմական պատրաստությունների ծավալները ակնհայտորեն դուրս են գալիս պաշտոնապես ներկայացվող վարկածի շրջանակներից», հայտնել է ադրբեջանցի պաշտոնյան:

Հայտնի չէ, թե ինչ «հայկական կողմ» է մեկնաբանել հայկական ուժերի կուտակումները հյուսիսարեւելյան սահմանամերձ շրջաններում եւ «արդարացրել» կազակների ներկայությունն այնտեղ, սակայն Հայաստանի պաշտպանության նախարարության լրատվության ծառայության պետ Գագիկ Մարտոյանը պաշտոնապես հերքեց հայկական ուժերի կուտակումների եւ կազակային ստորաբաժանումների վերաբերյալ լուրերը՝ տեղեկացնելով, որ հոկտեմբերի 29-ի երեկոյան Զանգելանի շրջանից գնդակոծվել են Մեղրու շրջանի Նյուվադի գյուղի հայկական պաշտպանական դիրքերը: Տուժածներ չկան: Շաբաթ եւ կիրակի օրերին սահմանամերձ շրջաններում լուրջ միջադեպեր չեն արձանագրվել:

ԱՐՄԵՆ ԲԱՂԴԱՍԱՐՅԱՆ

Հռոմի պապն ընդունել է Հայաստանի արտգործնախարարին: ՀՀ ԱԳՆ մամուլի եւ հասարակայնության հետ կապերի ծառայությունից Նոյյան Տապան գործակալությանը հայտնեցին, որ հոկտեմբերի 29-ին Վատիկանում տեղի է ունեցել Հռոմի պապ Հովհաննես Պողոս Երկրորդի եւ Հայաստանի Հանրապետության արտաքին գործերի նախարար Վահան Փափազյանի հանդիպումը: Ավելի քան մեկ ժամ տեւած զրույցի ընթացքում քննարկվել է երկուստեք հետաքրքրություն ներկայացնող հարցերի լայն շրջանակ: Առանձնահատուկ ուշադրություն է դարձվել ղարաբաղյան հիմնախնդրի խաղաղ քաղաքական կարգավորման գործընթացին եւ հեռանկարների քննարկմանը: Հանդիպումն անցել է ջերմ եւ անկեղծ մթնոլորտում: ՆՏ

Երեւան

Վաճառականները միավորվեցին

Հայ ձեռներեցները հեռանում են Հայաստանից: Շուկայական հարաբերությունների ուղին բռնած հանրապետության համար, մեղմ ասած, դա առնվազն տարօրինակ երեւույթ է: Մի հանգամանք, որը իշխանությունների կողմից հիմնականում բացատրվում է որպես բնական պատճառների՝ էներգետիկայի ճգնաժամի, շրջափակումների, իսկ այս վերջին շրջանում նաեւ ֆինանսական անհարթությունների հետեւանք:

Սակայն դրանց զուգահեռ գոյություն ունեն ոչ քիչ՝ ձեռակերտ եւ անհարկի արգելքներ, որոնք հայ սեփականատերերին պարզապես զրկում են ազատ գործելու, ինչպես նաեւ նախաձեռնություն հանդես բերելու ցանկությունից ու հնարավորություններից:

Զարմանալի չէ, որ շատերն են հեռացել, սակայն ոչ քիչ ճանաչությամբ «շուկայի զավակներ» գոյության այս կռվում լինելիության պայքար են մղում: Հեշտ չէ նրանց համար՝ մենք սպառողներս դեռեւս քիչ պատկերացում ունենք, թե ինչ ջանքերի գնով են հանրապետություն մթերք եւ այլ ապրանքներ մտնում: Իսկ ինչ է կատարվում դրանց մինչեւ խանութ հասցնելը՝ ճանապարհները պարզապես հարստության երակների են վերածվել պաշտոնական եւ ոչ պաշտոնական շատ կազմավորումների համար: Սակայն հիմնականում փորձությունները սկսվում են վաճառքի ընթացքում, ինչպես նկատեց վաճառականներից մեկը, միայն Երեւան քաղաքում սեփականատերերի գործերի մեջ «քիթը խոթելու» ցանկություն ունեցող 20-25 կազմակերպություն կա: Ինչ վերաբերում է հարկային քաղաքականությանը, ապա նրա լաբիրինթոսներից գլուխ հանելու համար վաճառականներն ավելի շատ բարբարոսությամբ, քան իրենց կոմերցիայով են զբաղվում: Մեզ համար այս ամենի տնտեսական արդյունքը գների ոչ բնական բարձրացումն է լինում...

Ահա այս խնդիրներով եւ Հայաստանում քաղաքակիրթ շուկայական հարաբերությունների արագ կայացմամբ մտահոգված հայ վաճառականներն էլ իրենց ջանքերը միավորելու եւ միասնական ճակատով դիմագրավելու համար անցած կիրակի օրը իրենց «Միությունը» ստեղծեցին:

Հիմնադիր ժողովում կազմակերպության նախագահ ընտրվեց «ՄԴՄ» ֆիրմայի տնօրեն Մակիչ Դեմիրյանը:

ՀՈՎՍԵՓ ՊՈՂՈՍՅԱՆ

ԲԱԺՆԵՏԻՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹՅՈՒՆԸ
«ՀԱՅՍԱ»
ԱՊԱՀՈՎՈՒՄ Է
Անշարժ գույքի գործառնության հուսալի եւ շտապ կատարում
Բնակարանների եւ օֆիսների առ եւ վաճառք, վարձակալություն, ձեւավորում, օֆիսների դիզայն եւ վերանորոգում
Հասցեն՝ Երեւան
Կասկադ,
Թամանյան, 1/1
☎ 56-10-38

Բաքու

Ադրբեջանի եւ Իրանի նախագահների մամուլի ասուլիսից

Բաքվում կայացած մամուլի ասուլիսի ժամանակ Իրանի նախագահ Ալի Աքբար Ռաֆսանջանին հայտնեց, որ ինքը մի շարք միջոցներ է ձեռնարկել Զանգելանի օկուպացումը կանխելու համար. «Ես հեռախոսազրույցներ ունեցա Հայաստանի նախագահի հետ եւ նրան հիշեցրի այլեւս դեպի Իրանի սահմանը ոչ մի քայլ առաջ չշարժվելու խոստման մասին: Ես նրան բացատրեցի, որ սահմանում փախստականների կուտակումը մեծ դժվարություններ է ստեղծում, եւ խնդրեցի կանգնեցնել հայկական զորքերի առաջխաղացումը: Օրվա երկրորդ կեսին ինձ հայտնեցին, որ Զանգելանի շրջանում կրակը դադարեցվել է»: Անդրադառնալով այն հարցին, թե քննարկվե՞լ է արդյոք Ադրբեջանին ռազմական օգնություն ցույց տալու հավանականությունը, Ռաֆսանջանին նշեց, որ Իրանը հնարավոր ամեն ինչ կանի, որպեսզի բանը չհասնի ռազմական միջամտության անհրաժեշտությանը: Սակայն նա աներկմտորեն հայտարարեց, թե Իրանը իր սահմանների մոտ չի հանդուրժի ռազմական գործողությունների հետագա ծավալում: Փախստականների առնչությամբ Իրանի նախագահն ասաց, որ իր երկիրը ամեն կերպ կօգնի նրանց, եւ փախստականները կարող են Իրանում մնալ որքան ցանկանան եւ նույնիսկ դառնալ Իրանի քաղաքացիներ: Ռաֆսանջանին Հեյդար Ալիեւին խոստացավ բոլոր միջոցներն ու ազդեցությունն օգտագործել Ադրբեջանի դեմ ուղղված պատերազմը կասեցնելու համար: ՆՏ

Իրանը եւ Ադրբեջանը կհամագործակցեն նավթի բնագավառում

Անցած շաբաթ Իրանի նախագահ Ալի Աքբար Հաշեմի Ռաֆսանջանիի հետ հանդիպումից հետո, Ադրբեջանի նախագահ Հեյդար Ալիեւը հայտարարեց, որ երկու երկրները համաձայնվել են միավորել նավթի արդյունահանման ջանքերը: Ադրբեջանը այդ բնագավառում երրորդն էր նախկին խորհրդային Միությունում եւ կենսական հետաքրքրություն է ներկայացնում Իրանի համար: Թեհրանն այս տարվա սկզբին մի շարք համաձայնագրեր է ստորագրել մշակելու Ադրբեջանի առկա նավթահորերը, սակայն դեռեւս ֆինանսական միջոցների պակասի պատճառով այդ բնագավառում շատ քիչ առաջընթաց կա: Ադրբեջանի առեւտուրը Իրանի հետ այժմ հիմնականում սպառման ապրանքների ներմուծումն է: Ռոյթեր

Հատուկ գնացք Ադրբեջանի եւ Վրաստանի փախստականներին

Անցած շաբաթ ՄԱԿ-ի խոսնակը հայտարարեց, որ շուտով Ադրբեջանի եւ Վրաստանի փախստականների եւ տեղահանվածների կարիքները հոգալու համար կժամանի ՄԱԿ-ի վարձակալած հատուկ գնացքը, որը կբերի Եվրոպայում գնված մոտ 1000 տ բեռ, այդ թվում 500 տ ալյուր, 140 տ ձեթ, 70 տ շաքար եւ 85 տ լվացամիջոցներ: ՄԱԿ-ի փորձագետները կարծում են, որ մարդասիրական օգնության երկաթուղային փոխադրումները զգալիորեն էժան եւ անվտանգ կլինեն, քան ավտոմեքենաներով: Զինված պահակազորով ուղեկցվող գնացքը մինչեւ նոյեմբերի կեսերը դուրս կգա Ֆինլանդիայից, կհասնի Բաքու, այնուհետեւ՝ Թբիլիսի: Այդ ճանապարհորդությունը կարժենա 250 հազ. դոլար: ՄԱԿ-ի խոսնակը շեշտեց, թե գնացքը վարձելու պատճառը այս հանրապետությունների [illegible] Թուրքիայի պաշարների սպառվելն է: Ռոյթեր

Հայտարարություն

Հայրենադարձ իրանահայերի մշակութային միության 2-րդ համագումարը տեղի կունենա 1993 թ. նոյեմբերի 14-ին, ժամը 11-ին:

Հասցեն՝ Երեւան, Կոմիտաս 36
Րաֆֆու անվան դպրոց

digitised by A.R.A.R.@

ԴՐԱՄԱՐԿՂՆԵՐԸ ԿԱՆԽԻԿ ԴՐԱՄԻ ԱՌՀԱՎԱՏՉՅԱ

Շուտով ոչ պետական ձեռնարկությունները եւ առեւտրի մանրածախ վաճառքը պետք է միայն դրամարկղային հավելիչ-վերահսկիչ սարքերի միջոցով իրականացնեն։ Սակայն, ի տարբերություն մեկ ամիս առաջ այդ կարգին անցած պետական-առեւտրի եւ Հայկոոպի ձեռնարկությունների, մասնավոր հատվածը այս խնդրում որոշակի դժվարություններ, դժգոհություններ եւ մտավախություններ ունի։ Դրանց պարզաբանմանն է միտված մեր հարցազրույցը էկոնոմիկայի նախարար ԱՐՄԵՆ ԵՂԻԱԶԱՐՅԱՆԻ հետ։

— ՀՀ կառավարության այս տարվա մայիսի 23-ի թիվ 255 որոշման մեջ դրամարկղների պարտադրումը բացատրվում է ոչ այնքան հասկանալի՝ հաշվառման պարզեցման եւ սպասարկման կուլտուրայի բարձրացման անհրաժեշտությամբ։ Իսկ ավելի որոշակի ի՞նչ է դա նշանակում։

— Դրամարկղները նախեւառաջ վերահսկողության միջոց են եւ խանութների ղեկավարության, եւ պետական համապատասխան ծառայությունների համար։ Այսինքն, դրամարկղը ցույց է տալիս, թե որքա՞ն եւ ի՞նչ արժողության ապրանք է վաճառվել առեւտրի տվյալ օբյեկտում։ Դա պաշտոնական փաստաթուղթ է, հետեւաբար նաեւ պաշտոնական հաշվետվություն։

— Իսկ ինչի՞ համար է անհրաժեշտ մասնավոր սեփականատերերի նման վերահսկողությունը։

— Մենք մեծ խնդիրներ ունենք դրամաշրջանառության հետ կապված. խախտվել է կանխիկի շրջանառությունը։ Աշխարհում գոյություն ունեցող կարգի համաձայն, կենտրոնական բանկի կողմից աշխատավարձերի համար բաց թողնված ֆինանսական միջոցները բնակչության կողմից ապրանքների ձեռք բերումից հետո կրկին պետք է հետ գան կենտրոնական բանկ։ Իսկ երբ դա տեղի չի ունենում, ստեղծվում է, այսպես կոչված, կանխիկ արժեզրկում։ Այսինքն, փողը պահվում է ժողովրդի մոտ կամ դուրս է գալիս հանրապետությունից։ Դրա հետեւանքով էլ, որպեսզի կարողանանք մարդկանց պահել, պետք է նոր քանակությամբ դրամներ բաց թողնենք։ Մի բան, որը մեծ դժվարությունների հետ է կապված։ Եւ աշխատավարձերի ուշացումն էլ հիմնականում այս երեւույթների հետ է կապված։ Ավելացնեմ, որ ներկա դրությամբ մենք ունենք բաց թողնված ֆինանսական միջոցների ընդամենը 35 տոկոսի վերադարձ։ Ինչ որ ձեւով լրացնելով մնացածը, բնականաբար արժեզրկման ավելի մեծացման պայմաններ ենք ստեղծում։

— Դրամի ինկասացիան ամե՞ն օր պետք է իրականացնել։

— Կան ինկասացիայի մեխանիզմներ եւ, ի վերջո, դա տեխնիկական խնդիր է, կարելի է ամեն օր անել կամ երկու-երեք օրը մեկ։

— Ամբո՞ղջ դրամն եք վերցնելու։

— Այդ հարցում եւս նորմատիվներ կան՝ թողնվում է որոշակի գումար, որպեսզի խանութները հաջորդ օրը կարողանան աշխատել։ Այդ նորմատիվները կային նախկին համակարգում։ Ինչ խոսք, հնարավոր են նաեւ փոփոխություններ։

— Հայտնի է, որ էական դժվարություններ են առաջացել դրամարկղների ձեռք բերման հարցում։ Ինչպե՞ս պետք է դա հաղթահարվի։

— Նման դժվարություններ են առաջացել, քանզի ոչ ոք չէր մտածում, որ դրանք պետք է գնել։ Հանրապետությունում դրամարկղներ արտադրելու հնարավորություններ կան՝ կառավարությունն այդ նպատակի համար 15 մլն ռուբլու վարկ էր տրամադրել, եթե չեմ սխալվում, «Սիրիուս» գործարանին։ Թեեւ որոշումը մի քանի ամիս առաջ է կայացել, առեւտրի նախարարությունը, որը պետք է կազմակերպեր դրանց ներկրումը, այդպես էլ ոչ մի հայտ չի տվել։ Այսինքն, մասնավոր հատվածի կողմից լուրջ վերաբերմունք չի եղել։ Դա այնքան էլ շրջահայաց քայլ չէր, որովհետեւ շուտով դուրս կգա մեկ այլ, դրամարկղներով առեւտուր չանելու համար դրամական տույժեր սահմանող որոշումը...

— Դուք ասացիք, որ «Սիրիուսը» պետք է դրանց արտադրությունը կազմակերպեր, բայց հայտեր էիք հավաքում՝ դրամարկղները դրսից բերելու համար։

— Ըստ էության, Հայաստանում պետք է ստեղծվի դրանց շուկա։ Դրա մի մասը կապահովվի տեղական արտադրության հիման վրա, մյուս մասը կներկրվի։

— Ստացվում է, որ «Սիրիուսը» դեռ ոչինչ չի թողարկում, այլ երկրներից էլ գնումներ չեն կազմակերպվել, բայց պատժամիջոցների կիրառումը կսկսվի առանց ուշացման։

— Անպայման՝ եթե երկիր ենք կառուցում, ապա նրանում պետք է կարգ ու կանոն լինի։ Գիտեմ ինչ կա՝ շուկայական էկոնոմիկան այնքան խիստ կանոններ է ենթադրում, որոնք չէր էլ կարելի պատկերացնել կենտրոնացված կառավարման ժամանակ։ Շատերին է թվում, թե շուկայի տիրապետման պայմաններում յուրաքանչյուրը կարող է անել այն ամենը, ինչ կամենա։ Դրա հետեւանքով է, որ չենք կարողանում բյուջեն համալրել, հետեւաբար երկրի կարիքները հոգալ եւ հսկայական էմիսիաներ ենք կատարում։ Մեկ միլիարդ ամենօրյա արտահանումից փաստորեն դոլարային հաշիվների վրա մեկ տոկոսից էլ պակաս է նստում։ Իսկ դա նշանակում է, որ բնակչության որոշ խավեր օգտվում են այս վիճակից եւ ավելցուկ եկամուտների տեր դառնում, որը այլ երկրներում եւ այլ պայմաններում չէր լինի։

— Այսպիսի արտահայտություն կա. «Մահակի եւ քաղցրաբլիթների քաղաքականություն»։ Չի՞ ստացվում այնպես, որ կառավարությունն ավելի շատ «մահակին» է տեղ տալիս։

— Ոչ։ Որ մինչեւ այժմ առանց դրամարկղների են աշխատել, քաղցրաբլիթ չէ։ Որ մեզ մոտ արտահանման համար որեւէ մաքսային տուրք չկա, քաղցրաբլիթ չէ։ Որ ներմուծման ժամանակ շատ քիչ մաքսատուրք ենք սահմանելու, քաղցրաբլիթ չէ։ Որ մենք արտաքին առեւտրի լրիվ ազատականացված ռեժիմ ենք ստեղծել, քաղցրաբլիթ չէ։

— Միգուցե, սակայն, դրամարկղների գինը այսօր 600 հազարից մեկ միլիոն ռուբլի է, մասնավոր հատվածի կողմից դրանց ձեռք բերելու հայտեր չներկայացնելու պատճառներից մեկն էլ հավանաբար դա է։

— Խաղի կանոններն են այդպիսին։ Ի վերջո, 600 հազարը այսօր մի մեծ գումար չէ։

— Այո, բայց ոչ բոլորն են դա ի վիճակի վճարելու՝ մարդիկ գործ սկսելու համար հաճախ վերջին շապիկն էլ են ծախում...

— Միեւնույն ժամանակ հարկերը չեն վճարում, միեւնույն ժամանակ պետական կարգապահություն չկա, միեւնույն ժամանակ առեւտուրը շատ լուրջ գործ է եւ ամեն մեկը չէ, որ կարող է դրանով զբաղվել։

— Դառնանք կանխիկ դրամին։ Դուք ասում եք, որ բանկերում այդ հարցում լուրջ դժվարություններ են առաջացել։ Սակայն չէ որ հանրապետության բանկերը նորմալ կերպով իրենց պարտավորությունները չեն կատարում։ Դուք օրինակ էիք բերում այլ երկրները, մոռանալով, որ այնտեղ ֆինանսական համակարգը կայուն է։

— Իսկ ով ասաց, որ մենք բանկերի հարցում ոչինչ չենք ձեռնարկելու։ Առաջիկա ժամանակներում այդ ոլորտում եւս շատ լուրջ միջոցառումներ կիրականացվեն։

— Այդ դեպքում ճիշտ չէ՞ր լինի, եթե սկզբում այդ գործը ավարտվեր, հետո նոր խանութներին այս կամ այն աշխատանքը պարտադրվեր։

— Դա միանգամից է կատարվելու։ Այդ ամենը կներկայացվի որոշակի միջոցառումների փաթեթով, որոնց մասին առայժմ ավելի որոշակի ասել դեռեւս հարկ չեմ համարում։

— Մարդիկ միայն կանխիկով են կարողանում գործարքներ կատարել, իսկ դրամի անընդհատ արժեզրկման պայմաններում մեծ կարեւորություն է ստանում դրանց արագ գործի մեջ դնելը։ Ինկասացիան, փաստորեն, կզրկի նրանց այդ հնարավորություններից։

— Դա ամենեւին էլ այդպես չէ։ Խանութպետերը միայն կանխիկով չէ, որ կարողանում են գործ կատարել։ Պարզապես նման ձեւով աշխատելը շատ հարմար է նրանց համար։ Պատահական չէ, որ երբ կանխիկի եւ ոչ կանխիկի ընտրության հարցում ոչ մի սահմանափակում չկա, ապա առաջինը բոլորն են գերադասում։ Այստեղ մենք գործ ունենք շահերի որոշակի արտահայտված կոնֆլիկտի հետ։ Սակայն եւ պետության ու հասարակության, եւ բիզնեսի երկարաժամկետ շահերը այս բնագավառում լուրջ կարգավորումներ են պահանջում։

— Բայց ինչո՞ւ եք դրամը քաշում։

— Չեմ քաշում, պարզապես այդ որոշումները դեռեւս մինչեւ վերջ սահմանված չեն։ Եւ չեմ կարող խոսել մի բանի մասին, որն առայժմ չկա։

— Լավ, բայց չէ որ նման անորոշ պայմաններում շատ իրական են պատժամիջոցները։ Եւ շատ սեփականատերեր տրամադրված են փակելու իրենց խանութները։

— Է, թող փակեն։ Ուրիշները կհայտնվեն։ Ինչպես ասում են, «սուրբ տեղը դատարկ չի մնա»։ Առեւտուրը շատ շահութաբեր բիզնես է։ Այժմ նրանք հարյուրավոր տոկոսների հասնող օգուտ են ստանում, իսկ քաղաքակիրթ երկրներում մեծամասամբ առեւտրի շահույթը մեկ շրջանառությունից երկու տոկոսից չի անցնում։ Թող շրջանառության վրա աշխատեն։

— Իսկ դրա համար նախեւառաջ ռուսական ռուբլի է հարկավոր ձեռք բերել։

— Այդ հարցում արդեն նոր մեխանիզմներ են ներդրվում՝ Երեւանի ֆոնդային բորսան ոչ այնքան վաղուց իր առաջին վաճառքն իրականացրեց։

— Հայտնի թիվ 255 որոշման մեջ նշելով դրամարկղների մասին, «մոռացել» էին այն միջոցառումները, որոնց մասին դուք այստեղ ակնարկեցիք։ Եւ մարդիկ, անտեղյակ այդ հանգամանքից, չշտապեցին հայտեր ներկայացնել։ Այս մեղմացուցիչ հանգամանքը հաշվի առնելով դուք հնարավոր համարո՞ւմ եք որոշ ժամանակով կասեցնել դրա կատարումը։ Չէ որ խնդրին հակառակ մոտեցում ցուցաբերելու դեպքում բացառված չէ նաեւ որոշման բոյկոտումը։

— Ես հարյուր տոկոսով կարող եմ ասել, որ ոչ մի բոյկոտ էլ չի լինի՝ կփակվեն մի քանի խանութ, որոնք պարզապես կսնանկանան։ Բիզնեսը խիստ է եւ ունի խաղի իր կանոնները։ Դրանք անպայման պետք է մտցվեն, եւ որքան ուշ դա կատարվի, այնքան շատ կկորցնենք բոլորս միասին։ Եւ մի մոռացեք, որ առեւտուր անող մարդիկ հասարակության ընդամենը մի խավն են, ու երբեք չի կարելի ասել, թե նրանք են մեզ պահում։ Ի վերջո դա մի գործունեություն է, որը ցանկացած սահմանափակումների ժամանակ էլ կլինի։ Այս դեպքում դրանք, ըստ էության, չկան էլ՝ կանխիկ գումարը նրանք պետք է պարտադիր հանձնեն բանկ եւ առաջին իսկ պահանջի դեպքում ետ ստանան։ Դժվարությունների հանդիպելիս կարող են դիմել դրամաշրջանառության կարգավորման հանձնաժողովին։

Հարցազրույցը վարեց
ՀՈՎՍԵՓ ՊՈՂՈՍՅԱՆԸ

Էներգետիկա

«Հայէներգո»-ն Թուրքիայում, Վանաձորն առանց լույսի

Վանաձորի մեր թղթակից Սամվել Միկոյանը հայտնեց, թե գրեթե մեկ շաբաթ է վատացել է Վանաձոր քաղաքի էլեկտրամատակարարումը, եւ տրվող չափաբաժինը հազիվ բավարարում է կենսապահովման ոլորտի օբյեկտներին։ Առաջնությամբ են մասնվել գործող գրաֆիկները եւ ցերեկները բնակչությունը ընդհանրապես էլեկտրականություն չի ստանում, իսկ գիշերը պատահական ժամի ընթացքում 1-2 ժամով։ Քաղաքի էներգետիկայի բնագավառի ղեկավարները հայտնեցին, թե կասկածներ կան, որ Հրազդանի ՊՇԷԿ-ում վթար է տեղի ունեցել եւ հայտնի չէ դրա վերացման ժամկետը։ Զանգելով հանրապետության տարբեր քաղաքներ, զարմանալիորեն պարզվում է, որ Երեւանում, Մասիսի, Հոկտեմբերյանի, Սեւանի, Դիլիջանի շրջաններում «Հրազդանի ՊՇԷԿ-ի վթարը» չի ազդել։ Երեւանում մեզ հաջողվեց այդ խնդրի շուրջ զրուցել ՀՀ ԳԽ պատգամավոր, Վանաձորի քաղխորհրդի նախագահ Հովհաննես Մաշինյանի հետ։ Նա մեզ հայտնեց, թե ստեղծված վիճակի հիմնական պատճառն այն է, որ ներքին օղակներում (Հայէներգոյի եւ Հյուսիսային էլեկտրացանցի) կատարվում են ռեժիմի խախտումներ։ «Եւ սա առաջին անգամը չէ», ասաց պրն. Մաշինյանը եւ նշեց, որ վանաձորցիների պահանջը մեծ չէ. «Մենք ուզում ենք այնքան, ինչքան մեզ հասնում է»։ Քաղխորհրդի նախագահը պնդեց, թե քաղաքի էլեկտրասնուցման անջատման մասին քաղաքային իշխանությունները պետք է պարտադիր զգուշացվեն եւ ամենաբարձր մակարդակով ստանան հիմնավորում։ Եթե դա չկա, նշեց պրն. Մաշինյանը, ապա կարելի է տարբեր եզրակացություններ անել։ Նախագահի ասելով, առանց այն էլ էլեկտրաէներգիայի մատակարարման հարցում առավելությունը տրվում է արդյունաբերությանը։ Եւ այսօր, երբ քաղաքի խոշոր ձեռնարկությունները հազիվ ոտքի են կանգնում, տնօրենները դժգոհում են, որ նորից էլեկտրաէներգիայի բացակայությունը կազմալուծում է գործարանների աշխատանքը։ Նրա ասելով, դա անթույլատրելի ընթացք է։ Մեր այն հարցին, թե որքանով է ճիշտ այն վարկածը, որ Հրազդանի ՊՇԷԿ-ն է ինքնակամ կրճատել քաղաքի էներգամատակարարումը, պրն. Մաշինյանը նշեց, թե Հրազդանի ՊՇԷԿ-ում ոչինչ տեղի չի ունեցել եւ դա հիմնականում կապված է գազամատակարարման նվազեցման հետ, սակայն Վանաձորում ոչ թե համամասնորեն են իջեցրել, այլ ուղղակի հասցրել են ամենանվազագույնի։ Բացի այդ, ինչ-որ մեկը կամովին իջեցնում է քաղաքին նախորոք տրված էլեկտրաէներգիայի սահմանաչափերը։ «Երբ ես մի անգամ Հայէներգոն ներկայացրեցի մեզ տրված չափաքանակները, այնտեղ ուղղակի զարմացան», ասաց նա։ Փաստորեն, վերջին 3 օրերին հյուսիսային շրջանին տված 20 մգվտ էլեկտրաէներգիան օգտագործվել է միայն կենսապահովման օբյեկտների համար։ Երրորդ օրն է քաղաքը լիովին հոսանքազրկված է, բացառությամբ գիշերվա չնչին ժամերի։

Իսկ առայժմ, քաղխորհրդի նախագահը գնացել է Հայէներգո, որի ղեկավարությունը գտնվում է Թուրքիայում եւ ոչինչ չի հաջողվել այնտեղ կարգավորել։ Դիմել է վարչապետին, վերջինս էլ խոստացել է անձամբ զբաղվել։ Ա. Հ.

Հայկական Կարմիր խաչը շարունակում է օգնության բաշխումը

Հայկական Կարմիր խաչի ընկերության փոխնախագահ Գագիկ Խաչատրյանը հայտնեց, որ ՀԿԽԸ-ի նախագահը եւ գլխավոր քարտուղարը Անգլիայի Բիրմինգհեմ քաղաքում մասնակցում են Միջազգային Կարմիր խաչի համագումարի 9-րդ նստաշրջանին, որտեղ քննարկվում են Կարմիր խաչի քաղաքականությանը վերաբերող հարցեր։ Հայկական Կարմիր խաչը ներկայումս շարունակում է փախստականներին 20 կգ-անոց սննդամթերքի արկղեր հատկացնելը, անգլիական «Օքսֆամ» կազմակերպության հետ միասին փախստականներին տրամադրվում է նաեւ մոտ 150 հազար կտոր հագուստ (հիմնականում ձմեռային), իսկ միջազգային «Թրայմեր» կազմակերպության հետ Հայաստանի առողջապահական հիմնարկներին դեղորայք է տրամադրում եւ հետեւում դրանց օգտագործմանը։ ՆՏ

Մուրացկանները կարո՞ղ են մաքուր պահել «իրենց» տարածքները

Լինում է եւ կա մի քաղաք, որն ուներ քաղաքապետ եւ հետո նորից մեկ ուրիշը եւ էլի կլինեն։ Ժամանակները գալիս, անցնում են, իսկ քաղաքը մնում է, աղբը նույնպես։ Ես ճառեր ասել եւ խորհուրդներ տալ չեմ սիրում։ Սակայն ցանկանում եմ մի պարզ, վերակառուցումից հետո մեր բառացանկին այնքան հարազատ բառերի (բիզնես, մարկետինգ, բրոկեր եւ այլն) շարքից օգտվել եւ գործնական (մենեջերական) առաջարկ անել։

Ուրեմն, սիրելի հայրենակիցներ, անկախացած հանրապետությունը իրենից անկախ ունի մի մայրաքաղաք, որ խորքից լրիվ անկախ մուրացկաններ են շրջում։ Որ նրանցից ամեն մեկն ունի իր տարածքը, այնպես, ինչպես մեր «աղբանոցները», գաղտնիք չէ։ Սակայն ի տարբերություն նրանց, մեր տերերն ավելի շատ են զբաղվում իրենց մայլի մաքրությամբ, պարբերաբար պտտվում են շենքերի անկյուններում ու «լվանում»։

Իսկ այ, մուրացկանները... Նրանք ընդամենը նստում կամ պառկում են, սպասելով անցորդի մեկնած գումարին (լավ կյանքից չէ, որ նրանք այդ ճամփին են դիմում)։ Եթե այս գլուխկոտրուկը լուծենք հայավարի, առանց ձեւական կողմերի եւ ըստ սովորության, քթներս ուրիշի գործերի մեջ մտցնելով։

Պարոն քաղաքագլուխն իր ժամանակին խոստացել էր մաքրել քաղաքը աղբից եւ այլ կեղտերից, որոնք, մեղմ ասած, աչք չեն շոյում եւ առողջության համար օգտակար էլ չեն։ Ես չէի ասի, որ նման հայտարարությունից հետո քաղաքի որոշ մասերում չկատարվեցին նման աշխատանքներ։ Սակայն դրանք երկար չտեւեցին (բացառությամբ հավանաբար սպորտով զբաղվելուց)։ Եւ քանի որ բոլոր տեսակի, չգիտես որտեղից հայտնված, կաչաղակներն ու ագռավները, շներն ու կատուները չեն հասցնում բավականաչափ մաքրել մեր աղբանոցները, աղբամանները, լավ չէ՞ր լինի, որ մուրացկանները մաքրեին իրենց «տարածքները», բայց որպես պարգեւատրում մեր սիրելի քաղաքի մաքրության համար քաղաքագլուխը նրանց ուշադրության արժանացներ։ Կամ, այլ կերպ ասած, վերցներ աշխատանքի, որպես... քաղաքի մաքրության պահպանողների։ Եւ ով չկատարեր այդ պայմանը, պարզապես հեռացներ «աշխատանքից»։ Անհեթեթությո՞ւն է։ Համաձայն եմ։ Բայց կա՞ ավելի լավ առաջարկ։ Կամ քաղաքը կեղտից կմաքրվի, կամ մուրացիկներից։ Կգտնվեն այնպիսիներ, որոնք կասեն, թե իրենց մոտ մուրացկաններ չկան, իսկ այդ դեպքում ի՞նչ է հարկավոր անել։ Ասեմ, վերցնում եք ավելները ու գնում սրբելու Սահարայի անապատը։

Հետաքրքիր է, թե ինչպիսի արձագանք կառաջացնի այս առաջարկությունը, եթե հաշվի առնենք բոլոր նրանց, ովքեր կանգնած են մուրացկանների թիկունքում, բայց խոստովանեմ (բայց ոչ խոստովանահոր մոտ), որ մեզ այնքան էլ [illegible] չեն տալիս, այն էլ [illegible], որ կարողանանք կամ դրամ հավաքել աղքատավոր մեծերին կանչելու, կամ էլ մուրացկաններին բաժանելու համար։

Ժամանակը քանի է, արժեզրկումը շարունակվում է, մտածել է պետք։ Ես ձեր մենեջերը կլինեմ, բայց համապատասխան վարձատրությունից հետո։ ՍՈՍԵ

Հարգելի հայրենակիցներ

Կարեն Գրիգորի Մկրտչյանը, ծնված 1975 թ., սովորել է Պարարվեստի ուսումնարանում, պարել Վ. Խանամիրյանի խմբում, Գ. Սունդուկյանի անվան թատրոնի ստուդիայի սան է։ 1993 թ. երկրորդ անգամ կամավոր մեկնել է ռազմաճակատ եւ մարտի 29-ին վիրավորվել Մարտակերտի շրջանի Ներքին Հոռաթաղ գյուղում, մարտական գործողությունների ժամանակ։ Այժմ ողնաշարի վնասվածքով գամված է անկողնուն, եւ այդ վիճակով ազատամարտիկը զբաղվում է նկարչությամբ։ Խնդրվում է դրամական օգնություն՝ նրան արտասահմանում բուժման ուղարկելու [illegible]։ Հասցեն է՝ Խնայբանկի Շահումյանի թիվ 6677 բաժանմունք, հ/հ 164601, Պետաբանկի Շահումյանի բաժանմունք 370101542 կոդ։

Անձնական հաշիվ թիվ 60350։

ԿԱՐԵՆ ԳՐԻԳՈՐԻ ՄԿՐՏՉՅԱՆ

digitised by A.R.A.R.@

Դրամաշրջանառություն

ՄԻՋՈՑԱՌՈՒՄՆԵՐԸ ԽՈՍՏՈՒՄՆԱԼԻՑ ԵՆ, ՄՆՈՒՄ Է ԻՐԱԿԱՆԱՑՆԵԼԸ

Ի վերջո մեզանում հասկացվեց ու ընդունվեց, որ տնտեսության բոլոր խնդիրների առանցքը ֆինանսներն են: Եւ արդ օր-օրի որոշումներ են ընդունվում, միջոցառումներ մշակվում այս բարդ ու հակասական ժամանակաշրջանում հանրապետության դրամաշրջանառությունը կարգավորելու համար: Դրանցից մի քանիսի մասին արդեն խոսել ենք: Ստորեւ կխոսենք տարադրամի եւ ռուսական ռուբլու պարտատոմսի վաճառքի, տարադրամով (այդ թվում եւ ռուսական ռուբլով) տնտեսավարող սուբյեկտների կողմից բանկային գործառնությունների կատարման կանոնակարգի ակնկալվող ներդրման, ՀՀ ֆինանսների նախարարության կողմից թողարկվող ներքին փոխառության պարտատոմսերի իրացման եւ կառավարության հովանավորությամբ ստեղծված ֆոնդային բորսայի մասին:

Շուկայում անվերահսկելիորեն բաց թողնվող տարադրամն ու ռուբլին (նորը) հաճախ արհեստականորեն հրահրված դրամանցարկի բարձրացման ժամանակ էական բացասական ազդեցություն էին թողնում սպառողական շուկայի վրա: Բեռնափոխադրումների թանկացման, ապրանքների ներմուծման սահմանափակման պայմաններում խթանվում էին գները, իբրեւ արժեզրկման պատճառ ու հետեւանք:

Բացի այդ, գումարվելով հանրապետությունում պատշաճորեն շրջանառության մեջ գտնվող դրամի 1961-1992 թթ. թողարկման խորհրդային եւ ռուսական ռուբլիների անորոշ կարգավիճակին, ընդհանուր առեւտրայնացման լրացուցիչ գործոն էին դառնում: Անկախ բոլոր զգուշացումներից, առաջին անհրաժեշտության որոշ ապրանքներ (կարագ, շաքարավազ, ձեթ եւ այլն), որոնք ազգաբնակչությանն էին հասնում բացառապես կտրոնների առեւտրի միջոցով, որոշ տեղերում վաճառքի հանվեցին միայն նոր ռուբլով, որն ինքնըստինքյան նշանակում է նաեւ ըստ գործող կուրսի դոլլարով նմանապես: Կարվածահար եղած կտրոնային առեւտրից միաժամանակ անհետացան դրամանցարկ վայելող մի շարք ապրանքատեսակներ: Եւ այս բոլորը կտրոնային ամենեւին չխրախուսող հարկային քաղաքականության պայմաններում, որի մասին մեկ անգամ չէ որ խոսվում է ամենատարբեր մակարդակներում եւ առիթներով:

Սրանց էլ գումարենք կեղծ դրամների «լվացման» հոյակապ հնարավորությունը, որն ընձեռում էին տարադրամի անվերահսկելի շրջանառությունը, փոխանակությունն ու առեւտուրը, «հին» ռուբլու գոտուց դրամական ինտերվենցիան (շարունակվող անկախ բոլոր արգելքներից), որը ճնշում գործադրելով ֆինանսական «սեւ» շուկայի վրա, արհեստականորեն բարձրացնում էր գները, հին ռուբլիները փոխարկվում էին դոլլարով ու նոր ռուբլիներով, որոնք էլ անարգել արտահոսում էին հանրապետությունից, իրենց հետեւից թողնելով արժեզրկման նոր ալիք, դրամական համակարգի նոր ճայթյուններ, նոր խառնաշփոթ ու դրանից բխող մյուս բոլոր բացասական հետեւանքները:

Պարտատոմսի վաճառքը իբրեւ կարգավորման մի տարր չի ունենա ակնկալվելիք արդյունավետությունը, եթե չզուգորդվի մյուս միջոցառումներով, ինչպիսին էր, ասենք, հանրապետությունից դուրս հանվող կանխիկ տարադրամի առավելագույն չափի սահմանումը (500 դոլլար մեկ անձի համար), տարադրամով առեւտրի արգելումը եւ այլն:

Իհարկե, պարտատոմսերի վաճառք կոչվածը չէր նշանակում, որ արգելք էր դրվում տարադրամով տնտեսվարող սուբյեկտների բանկային գործառնությունների վրա: Ավելին, շեշտվում է նման գործառնությունների կատարման կանոնակարգի ներդրման աշխատանքների արագացման անհրաժեշտությունը: Այսինքն, [illegible] մատնված մի կարեւոր ոլորտ, որն առավել եւս կարգավորման կարիք է զգում մեր [illegible] անցումային փուլում, տարադրամային պաշարների պահանջի ու պակասի պայմաններում, վերջապես պետական ուշադրության արժանացավ: Հուսանք, որ այստեղ նպատակադրված քաղաքականության շնորհիվ եւ համալիր միջոցառումների միջոցով «ստվերայինների»-պետություն մրցամարտում առաջինը կզիջի իր դիրքերը երկրորդին:

Կարծում եմ, հնարավոր չէ գոհունակությամբ չնշել մի շատ սպասված կարեւոր իրողություն այս շարքում, որը պետք է առավելագույնս, որ ի հակակշիռ ամենատարբեր ոչ պետական ինվեստիցիոն եւ այլ ընկերությունների, որոնք իբրեւ վստահելի արժեթուղթ էին (են) հրամցնում իրենց ավանդատուներին շատ առումներով կասկածելի, թերի ինչ-ինչ պայմանագրեր, պետությունը շուկա, անել է թե շրջանառության բաց թողեց իրական արժեթղթերի գրեթե բոլոր հատկանիշներ կրող ներքին շահող փոխառության պարտատոմսերը:

Պետք չէ մասնագետ լինել, որպեսզի հասկանալ, թե ինչ կարեւոր միջոց է սա ազգաբնակչության ազատ դրամական միջոցները վերահսկելի շրջապտույտ վերադարձնելու, կանխիկի խնդիրները լուծելու, դրամաշրջանառությունը կարգավորելու, եւ ի վերջո, չէ՞ որ ազգաբնակչությունն ինքը մեծ կարողություն ունեցող պոտենցիալ ինվեստոր է, որի հետ մեզանում դեռեւս ոչ մի աշխատանք չէր տարվում:

Ավաղ, պարտատոմսերի հարցում եւս վարվեցինք մեզ հատուկ գավառական ձեւով, առանց անհրաժեշտ գովազդային կամպանիայի, առանց հասարակության կարծիքը ձեւավորելու ու համակրանքը շահելու: Նույնիսկ խնայդրամարկղի բաժանմունքներ կային, որոնք հայտարարությունից բավականին անց իրենց պատերին թե ապակիներին ունեին փակցված պարտատոմսի գովազդային օրինակը, իսկ վաճառքում ոչ մի հատ: Այն, ինչ ամեն քայլափոխին պետք է առաջարկվեր, ինչպես որ ժամանակին բոլոր խանութներում, հիմնարկ ձեռնարկություններում գրեթե պարտադրվող ԴՕՍԱԱՖ-ի վիճակախաղի տոմսերը: Իհարկե, դա բոլորովին այլ խոսակցության նյութ է, սակայն որ պետականի համար գովազդ կոչված, հասարակական կարծիք ձեւավորող ամենազորեղ միջոցը դեռեւս մնում է արհամարհված, մեր դառը իրողություններից մեկն է, որը պետք է նկատի ունենան իշխանությունների համապատասխան օղակները: Բախտի բերմամբ բախտին հայտնված բանից անտեղյակները կարող են հարց տալ, թե պետությունը ի՞նչ կարող է գովազդել եւ ինչո՞ւ: Պատասխանենք շատ բան, թեկուզեւ էներգախնայողական եւ այլ խնայողական ռեժիմներ, գիտելիքներ, մշակույթ, զինվորական ծառայություն, [illegible], էկոլոգիապես մաքուր արտադրություններ, դրամանցարկ ունեցող, բայց չկրացվող մասնագիտություններ (թե չէ դպրավերջին որքան հայ, այնքան խանութ կլինի Հայաստանում), ի վերջո բարոյական վարք ու բարք, հոգեւոր արժեքների գնահատում ու պահպանում, հայրենասիրություն: Կասեք այս ամենի կարիքը չունե՞նք...

Վերադարձվող փոխառության պարտատոմսերին, հարկ է նշել, որ նման անտարբեր վերաբերմունքի պայմաններում արդեն կասկածելի է դառնում մինչեւ տարեվերջ 300 մլն ռուբլու արժեթղթերի նախատեսված իրացումը: Եւ մի՞թե այդ 300 մլնն է մեր պոտենցիալ ավանդատուների հնարավորությունը:

Ինչ վերաբերում է արժեթղթերի եւ դրանց շուկայի ձեւավորմանն ուղղված հույժ կարեւոր քայլին՝ ընդգծեմ՝ հենց կառավարության հովանավորությամբ ֆոնդային բորսայի ստեղծմանը, ապա միայն ողջունել կարելի է նման քայլը: Այլ միջոցառումների խմբում հանդիսանալով դրամաշրջանառության կարգավորման կարեւորագույն միջոց, այն պարտադիր պայման է քաղաքակիրթ, այլ ոչ թե «վայրենի» տնտեսավարման համար, ինչպիսին որ բնութագրել են մեր տնտեսության վիճակը օտարերկրյա փորձագետները (եւ նույնիսկ հատուկ խորհուրդներ են մշակել, որոնք պիտի օգնեն այդպիսի շուկայում աշխատելիս): Արդ, համագործակցությունը մոսկովյան արդեն փորձառու նմանատիպ կազմակերպությունների հետ, ծանոթությունը միջազգային հարուստ փորձին, եւ վերջապես կառավարության աջակցությունը թույլ են տալիս հուսալ, որ այն կդառնա Հայաստանում արժեթղթերի երկրորդային շուկայի նորմալ գործունեությունը, մի բան, որը պարտադիր պայման է ցանկացած տնտեսական միության մեջ ներգրավվելու, դրամական համակարգերի միասնականացման, տարադրամների փոխանակային կուրսերի համաձայնեցման, եւ ի վերջո, շուկայական տնտեսության նորմալ զարգացման համար: Հուսանք, որ Երեւանի ֆոնդային բորսան ի տարբերություն իր նախորդների, հակառակ ամեն դժվարությունների, որոնք անխուսափելիորեն կլինեն նրա կայացման ճանապարհին, այնուամենայնիվ կունենա ապագա:

ՍԱՐԳԻՍ ԲԵԿՅԱՆ
Մեկնաբան

Սոցիալական

Պոպուլիզմ

Մի «ղեկավար ընկերոջ» հարցրի Երեւանի անլոյս վիճակի մասին: Ասաց.

- Մենք պոպուլիզմով չենք զբաղւում, հոսանքը նախ տալիս ենք արդիւնաբերութեանը: Եթէ կուզէք՝ ամբողջ հոսանքը պիտի տալ արդիւնաբերութեանը, բնակչութիւնը կդիմանայ:

«Պոպուլիզմ» նշանակում է ժողովրդին դուր գալ: Մեծարգոյ ղեկավարը, ինչպէս տեսնում ենք, չի ուզում ժողովրդին դուր գալ: Եւ երեւի ճիշտ է անում, ժողովուրդն ի՞նչ է, որ նրան դուր գան (ոչխար կարծեմ Մարքսն է ասել):

Բայց այստեղ ուրիշ հարց կայ: Չէ՞ որ այդ արդիւնաբերութիւն կոչուածը նախ եւ առաջ մարդն է՝ բանւոր, վարպետ, ճարտարագէտ եւ այլն: Ահա նա ծանր աշխատանքից տուն է վերադառնում, տառապում է երթեւեկի մէջ, եթէ բարձրահարկում է բնակւում, ոտքով մէջ ոտքով բարձրանում է 10, 12, 16 յարկ, բնակարանն էլ մութ է, ջուր էլ չկայ, պէտք է նոյն յարկերով իջնել, ջուր լցնել, դարձեալ ոտքով բարձրանալ ու տանը նստել մոմի լոյսի տակ: Այդպէս արդէն ինչպէ՞ս աշխատի արդիւնաբերութեան մէջ:

Յետոյ, որ այդքան ասում են արդիւնաբերութիւն-արդիւնաբերութիւն, ի՞նչ օգուտ ունի մեր բնակչութիւնը դրանից: Հարցրէք ցանկացած երեւանցու, կասի՝ որեւէ օգուտ ինքը չի տեսնում: Ես էլ չեմ տեսնում: Իսկ ո՞ւր է գնում մեր արդիւնաբերութեան շահոյթը: Մէկ-երկու գործարան են, որ պետական դրամարկղը լրացնում են, միւսների շահոյթի վերջնական հանգրուանն անյայտ է...

Բուն Բարբարոսութիւնը

Շատ լաւ, մեր պոպուլիզմամերժ Այսինչ Այնինչովիչները եղած էլեկտրական հոսանքի երէք քառորդը թող տան արդիւնաբերութեանը, [illegible] բայց մնացած մէկ քառորդը կամ թէկուզ աւելի քիչը Երեւանի միլիոնանոց բնակչութեանը պէտք է տրուի կարգուկանոնով: Մինչդեռ ոչ մի կարգ, ոչ մի կանոն: Չնչին պատասխանատւութիւն անգամ չկայ: Եւ սա կապ չունի շրջափակման ու պատերազմի հետ:

Ահա ձեզ իսկական բարբարոսութիւն

Շատ ենք շահարկում պատերազմն ու շրջափակումը: Օրինակ, միեւնոյն ալիւրից մի գործարան սովորական հաց է թխում, մի ուրիշը՝ ցեխ: Կամ նոյն գործարանը բնակչութեանը կտրոններով վաճառելու համար հացի անունով անուտելի զանգուած է տալիս, իսկ վերավաճառողներին փախփխով մատակարարում է կարգին հաց՝ կրկնակի ու եռակի գներով վաճառելու համար: Սա պատերազմի ու շրջափակման պատճառով չէ, որ տեղի է ունենում, այլ մերոնց [illegible] ծարաւից, եղածը վայրենաբար տնօրինելուց: [illegible] ղեկավա՞րը: Նա հանգիստ է, քանի որ իր սեղանին միշտ լաւ հաց է լինում: Այդպէս կարելի է մեր օրերում տեղ գտած ուրիշ այլանդակութիւնների մասին էլ խօսել, որոնք առնչութիւն չունեն պատերազմի ու շրջափակման հետ եւ որոնց պատճառը մեր ներսում է: Հիմա դրանցից, թերեւս, ամենացայտուն խայտառակի մասին եմ ուզում երկու խօսք գրել. էլեկտրական լոյսը Երեւանում: Այսինքն՝ երեւանցիներին էլեկտրական հոսանք բաշխելու վերաբերեալ: Նախ պարզ է, որ հովհարային անջատումներ ասուածը կեղծիք է: Ոչ մի հովհարային էլ չկայ, ոչ էլ անջատում կայ, այլ կայ թաղամասերի որոնց մասում լոյս, մեծ մասում՝ մութ, մի մասում էլ երբեմն լոյս: Սուտ են նաեւ, այսպէս կոչուած, «ռեժիմները»՝ 6-րդ, 5-րդ, 4-րդ եւ այլն: Երեւանի բնակչութեանը էլեկտրական հոսանք բաշխելու հիմքում ընկած է բաշխողների ու վերադասների կամայականութիւնը, փողի [illegible] եւ ըստ շատերի վկայութեան՝ կաշառակերութիւնը:

Երեկոն գալիս է, բնակարանում մութ է: Պէտք է վառուռայ կերակուր եփել, ջուր տաքացնել լողանալու եւ այլ կարիքների համար, բերք կամ գիրք կարդալ, ուրիշ հազարումի գործ կայ անելու: Մութ է: Հարուստները միացնում են «դուիժոկ» կամ «ակումուլյատոր»: Բայց բնակչութեան մեծագոյն մասը հարուստ չէ, մոմ է վառում կամ նաւթալամպ: Դա էլ քանի է ստացած ռոճիկի կամ թոշակի համեմատ: Ինչեւիցէ, լոյս չկայ, եւ չգիտես՝ երբ կտան ու կտա՞ն արդեօք: Այդպէս, հարիւր-հազարաւորների նեարդերը ծայրաստիճան լարւում են, քայքայւում: [illegible] գիշեր, [illegible] կանանց, որոնք նեարդային կամ հոգեկան խանգարումներ են ստացել այդ անորոշ, անտանելի վիճակից: Գալիս է ժամը 10-ը, լոյս չկայ: Ահա՝ 11-ը, 12-ը, լոյս չկայ ու չկայ: Յանկարծ գիշերուայ ժամը 1-ից անց լոյսը տալիս են: Մարդիկ անկողնից դուրս են թռչում, կերակուրի ամանը դնում էլեկտրական սալիկին, ցեռուկը գցում ջրի մէջ, շտապում միւս գործերն անել, ու չգիտեն, թէ երբ կանջատեն հոսանքը՝ մի՞ ժամ, երկու՞ ժամ յետոյ, թէ՞ մինչեւ առաւօտ կմնայ: Դարձեալ նեարդերի լարում: 40 րոպէից լոյսն անջատում են: Ու ամէն ինչ կիսատ մնաց: Նեա՞րդ կդիմանայ: Ահա ձեզ իսկական բարբարոսութիւնը:

Իսկ հարեւան թաղամասում գիշեր-ցերեկ լոյս կայ: Ու՞մ ինչ գործն է, հոսանք բաշխողները նրանց տալիս են, ու վերջ:

Ծանօթներիցս մէկին հարցնում եմ

- Լոյսից ո՞նց ես:
- Տօ՛, 20 ժամ հոսանք ունենք:
- Էդ ո՞նց է լինում:

Ծիծաղում է: Յետոյ թէ՝

- Դէ եղաւ էլի: Ամէն ընտանիք հազար ռուբլի դրեցինք, տուեցինք էդ տղերքին, հիմա լոյս ունենք:

Որոշ թաղամասերի լուսաւորումն էլ պայմանաւորուած է այլ գործօններով՝ մի տեղ Երեւանի Այսինչ Այնինչովիչներ են բնակւում, պէտք է լոյսն ապահովուի, մի այլ տեղ նրանց ազգականներն են կամ լոյս բաշխողների ազգականները, դարձեալ լոյսային արտօնութիւն կայ:

Վերջերս հոսանք բաշխողներին կից հաստատեցին զինուած ծառայութիւն: Պատճա՞ռը: Որոշ թաղամասերից տղաներ էին գալիս հոսանք բաշխողներին վախեցնում, որ իրենց թաղամասին հոսանք տան: Սա վերացաւ ի նպաստ հոսանք բաշխողների, քանի որ նրանց բնաւ ծեծնու չէր վախի ազդեցութեան տակ ծրի-ծրի հոսանք տալ: Հոսանք տալը փող է:

Էլեկտրական հոսանքի հայաստանեան պակասը կամ ճգնաժամը մի ամսուայ կամ մի տարուայ բան չէ: Սա տարիներ է տեւելու, գուցէ 10 տարի, գուցէ աւելի: Եթէ ատոմակայանը գործարկուի էլ, միեւնոյն է, հոսանքի պակասը մնալու է: Ուրեմն ի՞նչ, 10 տարի պիտի շարունակուի՞ այս բարբարոսութիւնը:

Թերթերում (այդ թւում «Ազգ»-ի մէջ) գրեցին, ասում են հեռուստատեսութեամբ ու ձայնասփիւռով էլ յայտնել են, որ էլեկտրականութեան ճգնաժամ այլ երկրներում էլ է եղել, բայց մարդիկ կարգուկանոն են սահմանել, հոսանքի հնարաւոր քանակը բնակչութեանը ամէն օր տուել են ճշգրիտ որոշուած ժամերին: Մասնագէտին հարցնում եմ.

- Մի՞թէ հնարաւոր չէ մեզ մօտ էլ նման կարգ սահմանել, Երեւանի ամբողջ բնակչութեանը որոշուած միեւնոյն ժամերին տալ հնարաւոր հոսանքի քանակը: Որպէսզի երեւանցին հաստատ իմանայ՝ երբ են լոյսը տալու, մինչեւ երբ:

- Լիովին հնարաւոր է: Դրանով կարելի է նոյնիսկ բարելաւել հոսանքի խնայողութիւնը: Բայց եթէ այդպիսի [illegible] ցուի, հնարաւոր չի լինի պղտոր ջրում ձուկ որսալ:

Ի՞նչ է դուրս գալիս, այն, որ որոշ մարդկանց ձեռնտու է պղտոր ջուրը, այսինքն՝ այս բարբարոսութիւնը: Եւ այնուամենայնիւ՝ ի՞նչ իրաւունք ունեն մի քանի հոսանք բաշխողներ ու նրանց ջոջերը քշքշել հարիւր-հազարաւոր մարդկանց, ազատ խաղալ նրանց առողջութեան հետ: Ահա թէ ովքեր են սպականում Հայրենիքի ու անկախութեան գաղափարները: Ձմեռը Երեւանի շեմին է, եւ շատ են խօսում Ձմեռ-94-ի մասին: Եթէ հոսանքի բաշխման հարցը չկանոնաւորուի, Ձմեռ-94-ն էլ 93-ի նման դժոխային կլինի:

Նոյն մասնագէտին հարցնում եմ.

- Ատոմակայանը հոսանքով բաւարարելուց յետոյ քանի՞ ժամ է հնարաւոր Երեւանի բնակչութեանը հոսանք տալ:

- Այսօրուայ պայմաններում հնարաւոր է բոլոր երեւանցիներին օրական առնուազն 7-8 ժամ էլեկտրական հոսանք տալ: Աւելի էլ կարելի է:

Մի շարք երեւանցիների հետ խորհրդակցելուց յետոյ նրանց անունից առաջարկում եմ հետեւեալը: Նախ պէտք է պարզել եւ յայտարարել, թէ տուեալ պահին քանի ժամ է հնարաւոր երեւանցիներին հոսանք տալ: Հիմնաւորել դա: Հնարաւորութեան փոփոխութեան դէպքում, դարձեալ ստոյգ յայտարարութիւն անել: Ապա ճշգրիտ որոշել (բնակչութեան հետ համաձայնեցնելով), թէ որ ժամերին է հոսանքը տրուելու, եւ ամէն օր բոլորին նոյն ժամերին տալ հոսանքի որոշուած քանակը: Երեւանցիների հիմնական մասը գերադասում է հոսանք ստանալու այսպիսի ժամանակացոյց. թէկուզ 6 ժամեայ էլեկտրական հոսանք տալու հնարաւորութեան դէպքում՝ 1 ժամ հոսանք տալ առաւօտեան ժ. 8-ից մինչեւ 9 եւ 5 ժամ հոսանք երեկոյեան ժ. 7-ից մինչեւ 12-ը: Եթէ բնակչութեանը հոսանք տալու հնարաւորութիւնը պակասի, կարելի է կրճատել առաւօտեանից 1 ժամ կամ երեկոյեանից 1 ժամ, եթէ այդ հնարաւորութիւնն աւելանայ, աւելացուեն երեկոյեան կամ առաւօտեան վերոյիշեալ ժամերը: Էականն այն է, որ պարբերաբար հրապարակուի բնակչութեանը հոսանք մատակարարելու ճշգրիտ քանակը (ժամերով), եւ այդ հոսանքը տրուի ճիշտ որոշուած ժամերին: Վերջացնել է պէտք եղած այս վայրենութիւնն ու կամայականութիւնը:

Թող մեծարգոյ պետական մարմինները շուտ արձագանքեն այս հանրընդհանուր պահանջին, յայտնեն իրենց նկատառումները, բայց եւ ամէն դէպքում նկատի ունենան, որ երեւանցիներին հոսանք բաշխելու գործում ներկայումս եղած բարբարոսութեանը պէտք է վերջ տրուի:

ՌԱՖԱՅԵԼ ԻՇԽԱՆԵԱՆ

digitised by A.R.A.R.@

Ֆինանսներ

Ի՞ՆՉ ԿՏԱ «ՀԱՅԿԱԿԱՆ» ՌՈՒԲԼՈՒ ՄԱՍԻՆ ՈՐՈՇՈՒՄԸ

Հայաստանի Հանրապետության դրամաշրջանառության կարգավորման պետական հանձնաժողովի որոշումը ՀՀ պաշտոնապես շրջանառության մեջ գտնվող դրամական միավորի մասին ամենատարբեր մեկնություններ եւ արձագանքներ է գտել հասարակության մեջ, այդուհանդերձ վերջնական հստակեցում չտալով խնդրո առարկայի առնչությամբ: Ի՞նչ պետք է սպասել այս որոշումից, դեպքերի ինչպիսի՞ զարգացում ակնկալել, ինչպիսի՞ն պետք է լինի հանրապետության դրամաշրջանառության վիճակը: Այս եւ նման հարցերի պարզաբանման համար դիմեցինք ՀՀ Գերագույն խորհրդի պատգամավոր, ՀՌԱԿ խմբակցության անդամ ԳՈՒՐԳԵՆ ՀԱԿՈԲՅԱՆԻՆ:

– Հրապարակված որոշմամբ հաստատվեց այն մտավախությունը, որ Հայաստանում շրջանառության պաշտոնական միջոց է մնում հին ռուբլին, մեր սեփական տարադրամը դեռեւս չենք մտցնում, իսկ Ռուսաստանը, համենայն դեպս, մոտ ապագայում մտադիր չէ մեզ ռուսական ռուբլի տրամադրել:

– Ես չէի համաձայնվի նման գնահատականների հետ այս իրավիճակին, այն առումով, որ այս որոշումը ժամանակավոր միջոց է: Մենք վաղուց արդեն ընդունել էինք այսպես կոչված հին ռուբլին Հայաստանի Հանրապետությունում որպես պաշտոնական վճարման միջոց: Սակայն քանի որ դրանից հետո Դաշնակցային Ռուսաստանի 1993 թվականին ռուբլին առանձնացվել էր որպես պաշտոնական վճարման միջոց, հին ռուբլիները հանվել էին շրջանառությունից հայտնի մեխանիզմներով (օգոստոս ամսին), ապա հստակեցման կարիք էր զգում նաեւ մեր հանրապետությունում պաշտոնական շրջանառության մեջ գտնվող դրամի հարցը: Ինչպես ես անձամբ, այնպես էլ մեր պատգամավորական խումբը Գերագույն խորհրդում քննարկումների ժամանակ գտնում էր եւ հիմա էլ գտնում է, որ նման հստակեցումը մեզ անհրաժեշտ էր անել դեռեւս օգոստոս ամսին, որովհետեւ դրամաշրջանառությունը այնպիսի մի համակարգ է, որը չի սպասում, որ դու որոշումներ ընդունես: Այդ էր պատճառը, որ մեր խմբակցության կողմից խնդիր էր դրվում հստակեցնել, թե սեպտեմբերի 1-ից մեր հանրապետությունում ո՞ր պաշտոնական միջոցը պետք է շրջանառության մեջ դրվի, որպեսզի, երբ հույսեր չկային Ռուսաստանի նոր դրամը պաշտոնական շրջանառության մեջ ունենալու, ապա մենք մտցնեինք մեր հանրապետության դրամը, որպեսզի տեխնիկական պատճառներով հանրապետություն եկող դրամական միջոցների հոսքը դադարեցվեր, որպեսզի երկու տիպի արժեզրկման մեխանիզմներ չգործարկվեին: Մեզ մոտ այդ բնական ընթացող արժեզրկմանը գումարվեց նախկին Խորհրդային Միության ռուբլի օգտագործող պետություններից Մոսկվայի ճանապարհով եկածը, որի պարույրի հաճախությունն ավելի մեծ է, քան բնականոնինը: Այսօր վստահ կարելի է ասել, որ երբ սեպտեմբերի 1-ից մենք մտցրած լինեինք մեր սեփական շրջանառու միջոցը, որը կարող էին լինել հայկական դրամը կամ նշագրված հին ռուբլիները, կսահմանափակվեր «չդաշված» ռուբլիների մուտքը հանրապետություն: Կունենայինք միայն սեփական արժեզրկում:

– Ո՞րն է այս որոշման նպատակը նման պարագայում:

– Երբ նորմալ տնտեսություն ունես, նորմալ դրամաշրջանառություն, ապա այդ դեպքում այս կարգի որոշումը կարող է տալ դրական արդյունք: Երբ ունես նորմալ բանկային համակարգ ու հաստատուն վճարամիջոց, եւ երբ որոշակիացնում ես, որ քո պետության տարածքում վճարման միջոցը դա է, ապա բոլոր տիպի գործարքները արվում են այդ դրամով: Իսկ երբ գործարքներ կան երկրից դուրս, այլ դեպքում նորանկախ պետությունների հետ, ապա քո նորմալ գործող բանկին տալիս ես այդ դրամը (մեր դեպքում հին ռուբլին), նա պարտավոր է քեզ տալ նոր դրամ կամ, որը շատ ավելի քաղաքակիրթ է, բանկի միջոցով փոխանակել: Այսօր էլ այս առումով այս որոշումից ես սպասում եմ որոշակի դրական արդյունք նոյեմբերի 8-ից հետո, Հայաստանում շրջանառության մեջ գտնվող հին դրամի, նոր դրամի եւ տարադրամի հարաբերություններում: Այսինքն, ես վստահ եմ, որ հաշվապես սկզբնական շրջանում հարաբերության որոշակի փոփոխում, կայունացում կլինի, սակայն այստեղ երկու գլխավոր խնդիր կա, որն անպայման պետք է լուծված լինի: Նախ կարելի է կայունացնել տվյալ ճանապարհով այդ դրամական միջոցը, որը ենթակա չէ ինտերվենցիայի, այսինքն դրամը պետք է լինի «դաշված», հակառակ դեպքում որքան ուզում ես այս խնդիրը դիր, երբ դրսից եկող դրամի վտանգ կա, սպասվող արդյունքը չի ստացվի: Երկրորդը, յուրաքանչյուր ձեռներեց, որը դրամ է փոխանակում որեւէ գործարքներ, բանկային համակարգում ստեղծված ծանր իրավիճակի հետ կապված, կատարվել են կանխիկով, եկամուտները ցույց չեն տրվել: Մտածել, որ միայն շուկան կարող է այսօր ձեռներեցների մոտ եղած տարադրամով ապահովվել, անհնար է: Անպայման պետք է լինի պետության միջամտությունը:

– Ինչպիսի՞ն եք տեսնում նոր ռուբլու գոյացման աղբյուրները: Ռուսաստանի ֆինանսների նախարար Ֆյոդորովը ժամանակի համար

հաստատուն դրամական միջոց ունենալու համար, պետք է վստահ լինի, որ առանց որեւիցե արգելքի կարող է այդ դրամը հասցնել այն շուկա, որտեղից գնումներ է կատարում: Երբ այս խնդիրները չլուծենք, ապա մեր ձեռներեցները կարող են ընդհանրապես հրաժարվել ապրանք ներմուծելուց: Ուրեմն, զուգահեռ պետք է լուծել փոխանակելիության դյուրինացման խնդիրը, պետք է պատրաստ լինենք մեր բանկերի միջոցով համապատասխան փոխանցումներ կատարել, համապատասխան դրամ պետք է ունենանք, որ հանկարծ չստացվի մեծածավալ ռուսական դրամի պահանջարկը: Երբ այդ պահանջարկին համապատասխան պետությունը դրամ չունենա բանկերում, միանգամից դրամի գները կբարձրանան: Պետությունը պետք է միջամտի, որ համապատասխան դրամ լինի, դոլլար, որն ամենաընդունելի վճարման միջոցն է այսօր, նախկին միության որեւէ տարածքից որեւէ ապրանք Հայաստան բերելու համար: Իհարկե, այստեղ եւս որոշակի դժվարություններ են առաջանում, ասացվում է, որ ցանկացած եկամուտ, որ ստանում է ձեռներեցը, պետք է ֆիսկալի բանկով: Ելնելով մեր իրավիճակից, հնարավոր է, որ ձեռներեցները խուսափեն իրենց եկամուտների գրանցումից եւ պետությունը հարկեր մուծելուց: Սակայն շատերը գնացել են այս ճանապարհով, որովհետեւ մեր բանկային համակարգը թերի է, նրանք չեն կարողանում դրամն արագ փոխանցել, ապրանքը բերել, անմիջապես վաճառել եւ կրկին դրամի փոխանցում կատարել: Համակարգը կարգավորելու դեպքում, շատ ձեռներեցներ «վատ» ուղուց «լավի» վրա կկանգնեն: Իսկ երբ չկարգավորեցինք, կարող ենք նույնիսկ սովի մատնել հանրապետությունը:

– Այլ երկրի փոխանցումներ կատարելու համար պետությունը պետք է ունենա առնվազն երկու դրամանիշերի պաշար: Մեր պարագայում դոլլարի եւ ռուսական ռուբլու: Հարկադրաբար ստիպելով վաճառել տարադրամը կամ փոխանակել, ճի՞շտ է արդյոք հույսեր փայփայել, որ կստեղծենք անհրաժեշտ տարադրամի պաշարը:

– Դրա վրա երբեք հույս պետք չէ դնել: Դա երբեք այնպիսի ծավալներով չի լինի, ինչպիսին պետք է շրջանառության մեջ գտնվող դրամը կայուն պահելու համար: Միշտ արտերկրյա դրամի ծավալները շատ ավելի քիչ կլինեն, քան այսօր շրջանառության մեջ առանց մեխանիկական մուտքի եղածը, որովհետեւ պետք է հաշվի առնենք, որ շատ

արված իր վերջին հայտարարության մեջ հասկացնել տվեց, որ համաձայնագրի ստորագրումով եւ վավերացումով դեռեւս նոր տիպի ռուբլու գոտի չի ստեղծվում եւ փաստորեն ռուսական ռուբլի ստանալու ակնկալիքներից պետք է հրաժարվել, քանի դեռ տնտեսությունը եւ նրա կարեւոր մի շարք համակարգերը չեն համապատասխանեցվել:

– Որպեսզի ռուբլու գոտու հարցը լուծվի, պետք է նույնը լինեն մեր հարկային, վարկային քաղաքականությունները, օտարերկրյա արժույթի փոխանակման նույն կարգը լինի: Տարեկան բյուջեները դեֆիցիտի տեսակետից պետք է լինեն համաչափ, համաձայնեցված, որպեսզի ընդհանուր արժեզրկման դեմն առնել լինի: Պետք է նույնացվի մաքսային քաղաքականությունը բոլոր պետություններում, ինչպես ապրանքների ներմուծման, այնպես էլ արտահանման համար: Որպեսզի ռեստորանների միջոցով ապրանքները երրորդ պետություններ չգնան: Կան նաեւ այլ համակարգեր, որոնք նշված են պայմանագրի մեջ: Սակայն համաձայնագրի մեջ նշված է, որ անցման շրջանում պետությունները կարող են ունենալ իրենց դրամը: Սեպտեմբերից սկսած առ այսօր մենք կանգնած ենք այս խնդրի առաջ: Մենք պիտի գիտակցենք, որ երբ նոր ռուբլու գոտու խնդիր է առաջանում, ապա այդ ֆակտորները պիտի վավերացնենք: Թե ինչ ժամկետում, կարելի է դատել այս պայմաններում մեր խորհրդարանի աշխատունակությունից: Չդաշվե՞լ շրջանառության մեջ եղած հին դրամները, կամ որ ավելի ճիշտ է՝ չներդնել մեր սեփական դրամը, կարող է ստեղծվել այնպիսի քաոսային անկառավարելի վիճակ, որ այլեւս ոչինչ անել հնարավոր չլինի: Դրա համար, բացի այս որոշումից, որը շատ քիչ է, պետք է մի շարք այլ որոշակի քայլեր ձեռնարկել: Երբ հանկարծ նույն ազգային դրամը, թեկուզ ժամանակավոր, մտցնի նախկին ռուբլու գոտու պետություններից որեւէ մեկը, մնացած երկուսը մի քանի տրիլիոն ռուբլու ճնշմանը կենթարկվեն: Մեր շուկան պետք է պաշտպանված լինի եւ պատրաստ արձագանքելու մնացած երկու պետությունների շրջանառու դրամի փոփոխմանը:

– Ըստ ձեզ, կարգավորման ամենակարեւոր հարցը մեր շրջանառության մեջ եղած հին ռուբլու դաշելն է, որը նույն դրամափոխանակությունն է:

– Այո, բայց ժամանակավոր վճարամիջոցի համար: Իմ ընդդիմախոսներն ասում են, որ երբ մենք ազգային դրամ ենք ստեղծում, ներմուծում, եւ հետո տեսնելով, որ ռուբլու գոտին ձեւավորվել է, եւ այնտեղ պայմանները լավ են, մտնում ենք ռուբլու գոտի, ապա վտանգում ենք մեր անկախության անկապտելի հատկանիշներից մեկը՝ ազգային դրամը: Իսկ ես կրկնում եմ, որ պետք է մտցնենք այն դրամը, որը պատրաստ է: Կարող ենք մեր դրամը մտցնել եւ ասել, որ սա ժամանակավոր է: Ցանկացած տնտեսագետ եւ անհատ կասկածներ կունենա ռուբլու գոտու կայացման առնչությամբ, քանզի ցանկություն հայտնած պետություններից ոչ մի պարտավորություն չի վերցրել իր վրա: Մեր դեպքում անունը ժամանակավոր դնես, թե ինչպես, կմնա մեր դրամը, իսկ ռուբլի կներմուծենք գոտին ստեղծելուց հետո:

– Այս որոշումը տարադրամի ներհոսք կբերի՞, թե արտահոսք, այլ ի՞նչ նպատակների է հետամուտ այն:

– Ինքնաբերաբար ներհոսքի չպետք է սպասել, այն պիտի կազմակերպի կառավարությունը: Այս որոշման նպատակներից մեկն էլ դրամի շրջապտույտի արագությունն ապահովելն է: Քանի որ այսօր էլ հայտնի է, որ պահանջարկը նոր ռուբլու եւ տարադրամի նկատմամբ ավելի մեծ է լինելու, քան հին ռուբլու, ուրեմն անպայման պետք է պետությունը միջամտի: Կառավարելիություն է պետք, որը կլինի կամ շրջանառության մեջ եղած դրամի նշագրումով, կամ ազգային դրամի ներմուծումով:

– Իսկ ինչպե՞ս պետք է կատարվեն վճարումները մոտակա ժամանակաշրջանում:

– Որքան էլ վատ վիճակում լինենք, մեր արդյունաբերությունը որոշ չափով աշխատում է: Արտադրանք արտադրվում է: Քլիրինգային կապերի միջոցով մենք միշտ էլ ստացել ենք ապրանքներ, հատկապես այն արտադրանքների դիմաց, որոնց արտադրության մենաշնորհը մեզ է պատկանում: Այս առումով բացարձակապես խնդիր չկա: Նման տիպի որոշումները, նման տիպի հստակեցումները կարող են ավելի բարձրացնել վճարունակության բալանսը: Բանկային փոխանցումների առումով նույնպես: Իսկ երբ բանկային համակարգը չկարգավորվի, բանկային փոխանցումների ժամկետը չկրճատվի, այսինքն՝ միջնորդումների համակարգը չլինի, բնականաբար այս որոշումը ոչինչ չի տա, կշարունակվի այն քաոսը, որ կա այսօր դրամական շուկայում: Ես այս որոշումը ուզում եմ դրական տեսնել, նախապես մտածելով, որ սրան պիտի հետեւեն մյուս որոշումները: Այս կայունացումը, որ որոշ առումներով դիտվում է հիմա, խաբուսիկ է: Ոչ ոք չի կարող ինձ այսօր համոզել, որ Ռուսաստանից այստեղ հին եւ որ ամենակարեւորն է՝ հին ու կեղծ դրամներ չեն գալիս: Չէ՞ որ կեղծ դրամը շատ ավելի հեշտությամբ կարող է բերվել եւ ներդրվել այս քաոսի ժամանակ:

– Մտավախություն չկա՞, որ եթե մենք նշագրենք կամ կնքենք հին դրամը, դրամանենգների գործը կհեշտանա: Նրանց համար ավելի հեշտ չի՞ լինի նշագրել հին ռուբլիները, կեղծել հին նշագրվածները, քան թե նոր հայկական դրամը:

– Դա արդեն այլ խնդիր է: Մեր նշագրման ընթացքը, եւ մարդիկ, որոնք կառնչվեն դրան, այնքան վերահսկված պետք է լինեն, որքան ցանկացած երկրում դրամ տպելու ամբողջ գործընթացը: Երբ սա էլ կխախտենք, ինչպես նախորդները, ապա վիճակն ավելի կվատացնենք: Երբ պետություն ենք, կամ եթե ուզում ենք պետություն դառնալ, ապա այդ նշագրման գործընթացում պետք է ապահովենք այնքան գաղտնիություն, այնքան կարգապահություն, որքան որ մեր ազգային դրամը թողարկելիս եւ շրջանառության մեջ դնելիս:

Զրույցը վարեց
ՄԱՐԳԱՐ ՍԵՆԵՑՅԱՆԸ

Կարճ

Հայաստանում սկսվեց աշնանային զորակոչը

Նոյեմբերի 1-ին Հայաստանում սկսվեց ազգային բանակի աշնանային զորակոչը: Ինչպես հայտարարեց պաշտպանության փոխնախարար Վազգեն Սարգսյանը, որը գլխավորում է զորակոչային հանրապետական հանձնաժողովը, «այս տարվա զորակոչից կախված է Հայաստանի վաղվա օրը»:

Հանրապետության պաշտպանության նախարարությունում Սնարքի թղթակցին հայտնեցին, որ նորակոչիկների մի մասը կուղարկվի Հայաստանում տեղաբաշխված ռուսական բանակի ստորաբաժանումներ, ինչպես նաեւ Թուրքիայի եւ Իրանի հետ սահմանները պաշտպանող ռուսական սահմանապահ զորքեր:

Օտարերկրացի զինվորական մասնագետների տվյալների համաձայն, մեկ տարի առաջ իր կազմավորումն սկսած Հայաստանի ազգային բանակը ներկայումս իր շարքերում ունի 50 հազար մարդ եւ ամենահզորն է Անդրկովկասում: «Մենք ամեն ինչ կանենք աշնանային զորակոչը 100 տոկոսով կատարելու համար», վերջերս հայտարարեց վարչապետ Հրանտ Բագրատյանը: Նրա խոսքերով, «առաջիկա ամիսներին հանրապետության ազգային բանակը լիովին կապահովվի համազգեստով եւ անհրաժեշտ ամեն ինչով»: Սնարք

Ստեղծվում են սոցիալական ծառայություններ

Նոյեմբերի 1-ից Հայաստանի բնակավայրերում ստեղծվում են սոցիալական ծառայություններ: Դրանք կոչված են նյութական օգնություն ցույց տալու զառամյալներին, հաշմանդամներին, բազմազավակ ընտանիքներին, որբերին եւ բնակչության մյուս սակավ ապահով խմբերին: Նախատեսված է տվյալ նպաստները հատկացնել այն ընտանիքներին, որոնց եկամուտները մեկ անձի հաշվով նվազագույն աշխատավարձի 60 տոկոսից պակաս են: Ինչպես Սնարքի թղթակցին հայտնեցին Հայաստանի աշխատանքի եւ սոցիալական ապահովության նախարարությունում, արդեն սկսվել է կարիքավոր ընտանիքների հաշվառումը: Սնարք

Փրկեցեք ձեր մեղվի ընտանիքները

Արարատյան հարթավայրի մի շարք շրջանների մեղվանոցների ստուգումները ցույց տվեցին, որ մեծ մասում ոչ թույլատրելի չափերով կա վարրոատոզ հիվանդություն, որի վարակվածության աստիճանը գերազանցում է 5-10 տոկոսին: Դա ձմռան ընթացքում կհասցնի մեղվի ընտանիքների անկման:

Հիվանդության պատկերը հետեւյալն է. մեղվի ընտանիքներն օրեցօր թուլանում են: Ուշադիր զննելիս շատ մեղուների որովայնի ներքեւի մասում կարելի է տեսնել 2-3 եւ ավելի վարոատոզի տզեր:

Չնայած ուշ է, բայց կարելի է փրկել մեղուներին, եթե որոշվի նրանց վարակվածության աստիճանը: 5 տոկոսից ավելի լինելու դեպքում պետք է անհապաղ բուժել: Վարակվածության աստիճանը որոշելու համար անհրաժեշտ է վերցնել մինչեւ 100 կենդանի մեղու, լցնել եռացած ջրով սպիտակ բանկայի մեջ, խառնել, հաշվել մեղուների եւ նրանցից թափված տզերի քանակը:

Գոյություն ունեցող դեղամիջոցներից Հայաստանում հնարավոր է ձեռք բերել բրոմպրոպիլատ, որը կարելի է օգտագործել հեղուկ եւ ծխի ձեւով:

Բուժումը պետք է կատարել ցերեկը, 2 տոկոսանոց ջրով (30 աստիճան C) լուծույթով, շրջապատի 16 աստիճանից ոչ ցածր ջերմության պայմաններում:

Երբ անհրաժեշտ են խորհուրդներ, զանգահարեք 62-67-41, 62-05-80, 62-66-50 հեռախոսահամարներով, ցերեկվա ժամը 10-ից մինչեւ 16-ը:

Գիտախորհրդատուները Ձեր տրամադրության տակ են:

ՀՀ ԳՅՈՒՂԱՏՆՏԵՍՈՒԹՅԱՆ ՆԱԽԱՐԱՐՈՒԹՅԱՆ «ՆԵԿՏԱՐ» ԱՐՏԱԴՐԱԳԻՏԱԿԱՆ ՄԻԱՎՈՐՄԱՆ ՄԵՂՎԱԲՈՒԾԱԿԱՆ ԳԻՏԱՀԵՏԱԶՈՏԱԿԱՆ ԿԱՅԱՆ

digitised by A.R.A.R.@

ԹԵՀՐԱՆԻ ՆԱԽԱՐԱՐԻ ԱՅՑԸ ՎԵՃԻ ԱՌԱՐԿԱ ԱՆԳԼԻԱՅԻ ԵՎ ԳԵՐՄԱՆԻԱՅԻ ՄԻՋԵՎ

Անգլիայի եւ Գերմանիայի միջեւ շարունակվում է դիվանագիտական սուր վեճը, որի պատճառը դարձավ իրանական հետախուզության ղեկավար, Իրանի տեղեկատվական նախարար Ալի Ֆալլահիյանի այցը Բոնն:

Գերմանական հատուկ ծառայությունները պաշտոնական սերտ կապերի մեջ են արտասահմանյան բազմաթիվ հետախուզությունների հետ, ներառյալ ՊԱԿ-ի ժառանգորդները: Հավանաբար նման բնույթ էր կրում նաեւ դաշնակցային կանցլերի գերատեսչությունում վերջերս կայացած հանդիպումը գերմանական հետախուզության եւ հակահետախուզության ղեկավարների եւ իրանական «Սավամա» գաղտնի ծառայության ղեկավարի միջեւ: Նրանց միջեւ համագործակցությունը շարունակվում է արդեն երկու տարի, որովհետեւ Բոննը ձգտում է ինչ-որ ձեւով լեզու գտնել Թեհրանի հետ:

Իրանում բանտարկված են գերմանական մի քանի քաղաքացիներ: Անգլիայի տարի երկուսին մեղադրել էին Իրաքի օգտին լրտեսության մեջ, նրանցից մեկին ավելի ուշ մահապատժի դատապարտեցին: Բոննը փորձեց դիվանագիտական խողովակով ազդել Թեհրանի վրա, սակայն դրանից ոչինչ չստացվեց:

Միեւնույն ժամանակ իրանական հետախուզական ծառայությունը Գերմանիայում իրեն զգում է երկու ջրի մեջ անվտանգության մեջ, համենայն դեպս գործում է բավականին վստահ: Նա ունենա կենտրոն դաշտ-ձանաձում այստեղ ընդդիմության վտարանդի ներկայացուցիչների նկատմամբ: Մի տարի առաջ մի քանի իրանցիներ ավտոմատներից գնդակահարեցին բեռլինյան ռեստորանի հաճախորդներից մեկին: Թեհրանյան գործակալները հետեւում են Իրանից եկած ուսանողներին, որոնք սովորում են գերմանական համալսարաններում:

Քրեական ոստիկանության դաշնակցային գերատեսչությունը մի տարի առաջ կառավարության համար պատրաստեց մի գաղտնի զեկուցագիր: Որքան հայտնի է, Դաշնակցային Գերմանիայում իրանական գործակալների նկատմամբ ոչ մի լուրջ միջոցառում չձեռնարկվեց:

Անցյալ տարվա հոկտեմբերին Մայնի Ֆրանկֆուրտի օդանավակայանում «բացահայտվեց» իրանական ահաբեկիչ Թահերին: Գերմանական հատուկ ծառայություններին հայտնի էր, որ Թահերին առնչություններ ուներ 1991 թվականի օգոստոսին Իրանի նախկին վարչապետ Բախտիարի սպանության: Սակայն ոչ ոք չէր պատրաստվում նրան բանտարկել: Բոննում վախենում են իսլամական արմատականների վրիժառությունից:

Հավասի ակնարկների համաձայն, նրանք պատրաստ էին մի քանի պայթյուններ կատարել գերմանական հանրախանութներում: Նրանք կանգ չէին առնի նաեւ արտասահմանում գերմանական քաղաքացիների նկատմամբ ոտնձգությունների առջեւ:

Ի դեպ, Թեհրանից ուղարկված վարձու մարդասպանների կողմից վրիժառության վախը միակ եւ, ըստ երեւույթին, գերմանական իրավապահ մարմինների զսպվածության պատճառը չէ Սավամայի նկատմամբ: Դաշնակցային Գերմանիան ակնհայտորեն չի ցանկանում վտանգի տակ դնել Իրանի հետ տնտեսական կապերը: Դրանց զարգացման մեջ շահագրգռված են բազմաթիվ ֆիրմաներ, այդ թվում նաեւ սպառազինության արտադրողները: Թեհրանին ռազմական տեխնիկա եւ տեխնոլոգիաներ մատակարարելու պատճառով մի անգամ չէ, որ աղմուկ է բարձրանում Գերմանիայի հասարակական շրջաններում եւ խորհրդարանում:

Արեւմտյան Եվրոպայում, հատկապես Լոնդոնում մտահոգ են դրանից: Անգլիացիները գերմանացիներին հիշեցնում են, որ մի տարի առաջ է դիմավորում Եվրոպական համայնքի ներկայացուցիչների հերթական հանդիպման ժամանակ Իրանի հետ հարաբերությունների զարգացումը կապեց Իրանում մարդու իրավունքների պահպանման հետ: Մեծ Բրիտանիայի պաշտոնական շրջանների եւ մամուլի բուռն արձագանքը Սավամայի ղեկավարության հետ գերմանական հատուկ ծառայությունների կապերի վերաբերյալ կարելի է բացատրել նաեւ այլ կերպ: Այնտեղ, արդյոք, չե՞ն ցանկանում իրենց եւ արտասահմանյան հասարակայնության ուշադրությունը շեղել սեփական արդյունաբերողների եւ բեհրանյան «վաճառականների» միջեւ գործարքներից: Հայտնի է, որ երկու ամիս առաջ Իրանը ռազմական տեխնիկայի իր եվրոպական գնումների կենտրոնը Դյուսելդորֆից տեղափոխեց Լոնդոն: ■

Մոսկվայի ռազմական ուսումնարանի շրջանավարտ գեներալ Այդիդը մարտահրավեր է նետում ՄԱԿ-ի ուժերին

Սոմալցի 58-ամյա գեներալ Մոհամեդ Ֆարահ Այդիդն անորսալի է: Սոմալցիները հիացած են իրենց հայրենակցի «միջազգային էկստրեմիստային» դիմակայելու ընդունակությամբ

Այդիդը ծնվել է Խոշվորի ընտանիքում, որը հավիյա ցեղի ամենամարտնչող ճյուղից է: Սոմալիի մայրաքաղաք Մոգադիշոյի բնակիչների մեծամասնությունն այդ ցեղից է: Գեներալն ունի երկու կին եւ 14 երեխա: Նրանք բոլոր էլ ԱՄՆ-ի քաղաքացիներ են, բնակվում են Լոս Անջելեսում եւ Կանադայում: 50-ական թթ. Այդիդը ռազմական կրթություն է ստացել Իտալիայում, իսկ 1961–67 թթ. սովորել է Մոսկվայի ռազմական ուսումնարանում: Մի քանի տարի անցկացրեց բանտում Սոմալիի այն ժամանակվա ղեկավար Սիադ Բարեին հակառակվելու պատճառով, որի մոտ աշխատում էր որպես մամուլի քարտուղար: Հետագայում նրանք հաշտվեցին, Այդիդը ստացավ գեներալի կոչում եւ դարձավ անվտանգության ծառայության ղեկավարը:

1985 թ. նա կրկին աչքից ընկավ, եւ նրան առաջարկեցին Հնդկաստանում դեսպան աշխատել: Չորս տարի անց գեներալը լքեց դեսպանի աթոռը եւ տեղափոխվեց Եթովպիա, որտեղից սկսեց մարտական գործողությունները Սիադ Բարեի դեմ:

Այդիդն իրեն դրսեւորել է որպես արտառոցր խորամանկությամբ եւ համառությամբ օժտված մարդ, որը կարողանում է ճարտկորեն մանեւրել եւ լինել դաժան: Նրան այդքանին դարձրին բանակային վարժեցումը, իր հզոր եւ ազդեցիկ ցեղի գերազանցության գիտակցումը, ցեղի ավագների անվերապահ աջակցությունը: Սոմալիից Սիադ Բարեի արտաքսումից հետո գեներալը չկարողացավ իշխանությունը բաժանել իր նախկին դաշնակից Ալի Մոհամեդի հետ: 1991 թ. նոյեմբերին նրանց խմբավորումների միջեւ հակամարտություն բռնկվեց, որը խլեց 30 հազար կյանք եւ մայրաքաղաքը բաժանեց երկու զինված ճամբարի: Երկպառակությունը բերեց զանգվածային սով: Այդիդը մեղադրում էր ՄԱԿ-ին, Աֆրիկյան միասնության կազմակերպությանը, Արաբական պետությունների լիգային, սակայն հենց իր ջոկատներն էին մարդկանցից խլում արտասահմանից ստացված սննդամթերքը: «Ոսկե սոմալցիներ ի դեմս Այդիդի հերոս են տեսնում: Սակայն երբ հարցնել, թե արդյոք նա կարողացե՞լ է ճանապարհներ, դպրոցներ, հիվանդանոցներ եւ ընդհանրապես ի՞նչ օգտակար բան է արել, ոչ ոք չի կարող պատասխանել», ամերիկյան «Նյուզուիք» շաբաթաթերթին ասաց Մոգադիշոյում հրատարակվող թերթի խմբագիր Մոհամեդ Գուլեդը:

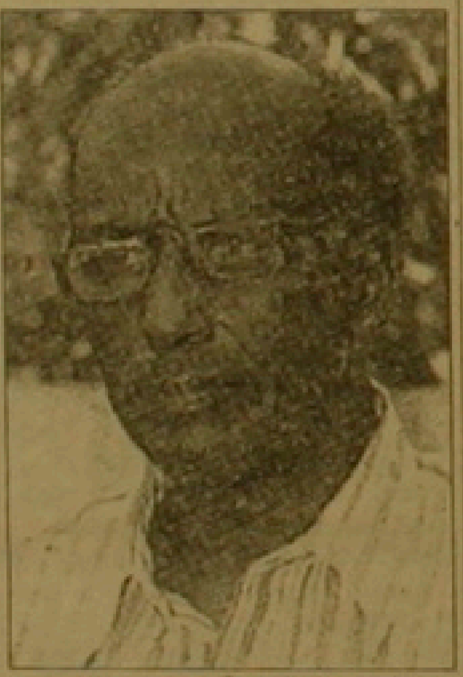

Ողջունելով «երկնագույն սաղավարտների» ժամանումը Սոմալի, Այդիդը հույս ուներ ստանալ նրանց օգնությունը ներքին ընդդիմության հետ պայքարում: Երբ գեներալը համոզվեց, որ ՄԱԿ-ի քնակակազմը ոչ միայն մտադիր չէ ղեկավարվել իր ցուցումով, այլեւ իրեն զրկում է բնակչությանը թալանելու հնարավորությունից, նա որոշեց խփել «ինտերվենտներին»: Ընդ որում, ոչ ոք Այդիդին չի տեսել մարտնչողների շարքերում, նա, «Նյուզուիքի» մեկնաբանի արտահայտությամբ, «թաքնվում է մարտիկների թիկունքում»:

Օրերս Այդիդը ՄԱԿ-ին առաջարկեց հաշտություն, հայտարարեց կրակի միակողմանի դադարեցման մասին: Ով գիտի, թե նա ինչ կհայտարարի վաղը:

Գ. ՍՏԵՓԱՆՈՎ
«Իզվեստիա»

«Թուրքական» լիտը Լիտվայում

Լիտվան, վերջապես, ազատվեց իր մաշված «արջուկներից» եւ «գայլերից» (այդպես էին անվանում տալոնները, որոնց վրա պատկերված էին այդ կենդանիները): Այժմ հանրապետությունում մտցված է ազգային դրամ լիտը: Եւ դրա հետ կապված նոր խնդիրներ ծագեցին: Ընթացքի մեջ մտան կեղծ լիտերը եւ մետաղյա, եւ թղթե: Ընդ որում, կեղծ թղթադրամները Վիլնյուս, Կաունաս, Շաուլյայ եւ Պանեվեժիս են հոսում... Թուրքիայից: Պարզվում է, որ այնտեղ կա պոլիգրաֆիական հիանալի տեխնիկա, որը, ինչպես նշում են մասնագետները, ոչ մի բանով չի զիջում արեւմտյանին: Իսկ կեղծ դրամների պատվերները, Լիտվայի ՆԳՆ տվյալներով, Կաունասից են տրվում:

Նախարարության տնտեսական հանցագործությունների դեմ պայքարի բաժինը առայժմ որեւէ բան չի կարողանում ձեռնարկել: Բանն այն է, որ կեղծ փողերը մուտք են գործում ոչ թե ուղիղ ճանապարհով, այլ հարեւան Բելառուսից: Այնտեղ հավաքվում են «կովկասյան ազգության» մարդիկ, որոնք էլ էժան գնով ձեռք են բերում լիտվական կեղծ դրամը: Վերջերս նրանք մեկ միլիոն կեղծ տալոնաժին չափով էին 800 հազար իսկական: Կեղծ լիտերը տարածվում են ամենուրեք: Մի մասը մնում է Բելառուսում: Լիտերը պետք են նաեւ բելառուսներին: Թղթադրամի մի մասը մեկնում է Լիտվա, որտեղից ճանապարհ ընկնում է նաեւ Ռուսաստանին: Այնտեղ էլ լիտի պահանջարկ կա:

Վերջերս լիտվական ոստիկանությունը ձերբակալեց 400-ից ավել մարդ «կովկասյան ազգության», որոնց մոտ հայտնաբերվեց կլորիկ գումար: Առանձնապես աչքի ընկան Ադրբեջանի շրջանի «տղաները»: Բնական է, այն հարցին, թե որտեղից կեղծ դրամը, նրանք պատասխանեցին. «Գտել ենք», կամ «փոխել ենք կայարանում»: Լիտվայի ներքին գործերի նախարարությունը բազմից օգնության համար դիմել է Ադրբեջանի իրենց գործընկերներին, սակայն ապարդյուն: Մինչ այդ Թուրքիայում շարունակվում է աշխատել կեղծ դրամ տպագրող հաստոցը: Ոտակը հիանալի է: Դա նշում է նաեւ Վիլնյուսի ոստիկանության տնտեսական հանցագործությունների հետաքննության բաժնի կոմիսար Ռ. Բերզինսը: Կեղծիքը տարբերել իսկական դրամից կարող է միայն փորձագետը:

«Վեկ»

Նավթի լրացուցիչ արտահանում եւ հացի թանկացում Ղազախստանում

Ղազախստանի նավթագործները 1993-1994 թթ. արտահանման 500 հազար տոննա լրացուցիչ քվոտա են ստացել եւ ազատվել են բյուջեներին շնորհակալության համար արտահանական տուրքի վճարումից: Քվոտան հատկացվել է Ռուսաստանի վարչապետ Վիկտոր Չեռնոմիրդինի կարգադրությամբ: Նավթաբեր գոտում բյուջեներին շնորհակալության արժեքը կգնահատվի 20 միլիոն դոլլար: Ղազախստանն արդեն ունի 8 միլիոն տոննայի արտահանական քվոտա: Միաժամանակ նոյեմբերի 1-ից Ղազախստանում հացը կրկնակի թանկանում է, բայց դարձյալ մյուս երկրներից էժան կլինի: Այսպես, սեւ «Օռլովյան» բոքոնը այժմ արժե 60 ռուբլի (հոկտեմբերին արժեր 32 ռուբլի), ցորենի հացը՝ 100 ռուբլի (52): Ինչպես հայտնի դարձավ ԻՖ-ի թղթակցին, հացի լրավճարների համար հանրապետության բյուջեից կծախսվի 3,5 միլիարդ ռուբլի: Բացի դրանից, Ղազախստանի կառավարությունը լրացուցիչ փոխհատուցողական վճարումներ (չեկեր) է նախատեսում բնակչության սոցիալական պաշտպանության ծրագրով: Նոյեմբերի 1-ից նվազագույն աշխատավարձը կբարձրացվի 12 հազար ռուբլու, կմտցվեն մսի, երշիկի կարգավորելի գներ: Կաթնամթերքների գները մնում են նախկինը: Չավարեղենը փոքր-ինչ կթանկանա:

ԻՖ

Օրինախախտների դեմ կպայքարեն բարձր տուգանքներով

Մոսկվայի քաղաքագլուխ Յուրի Լուժկովի կարգադրությամբ հաստատվել են այն տուգանքների չափերը, որոնց «Մոսգորարխիվ» միավորումը հիմնարկներին, կազմակերպություններին ու ձեռնարկություններին կենթարկի արխիվային գործի գործող օրենսդրության խախտման համար: «Մոսգորարխիվի» ներկայացուցիչներին փաստաթղթերի պահպանման պայմանների ստուգումը մերժելու համար կսահմանվի 28 նվազագույն ռոճիկի չափով տուգանք: Քաղաքացիներին արխիվային տեղեկանքներ տալու ժամկետների խախտման կամ հրաժարման եւ համապատասխան փաստաթղթերի որոնման միջոցներ չձեռնարկելու դեպքում կգանձվի 35 նվազագույն ռոճիկի չափով տուգանք: Փաստաթղթերի պահպանման կանոնների կոպիտ խախտման հետեւանքով դրանց փչանալու, վավերագրերն ապօրինաբար ոչնչացնելու, դրանց անուղղելի վնասներ հասցնելու, դրանք անտեր, առանց հսկողության թողնելու եւ առեւտրային ու այլ կազմակերպություններին վարձակալման տալու նպատակով արխիվների մակերեսներն ազատվելու համար ենթադրվում է 70 նվազագույն ռոճիկի չափով տուգանք: Բացահայտված խախտումները վերացնելու նպատակով ժամանակին միջոցներ չձեռնարկողները կենթարկվեն կրկնակի տուգանքների:

ԻՖ

Մոլդովայում ստեղծվեց նոր գործակալություն

Մոլդովայում ստեղծվել է բարոյականության պաշտպանության գործակալություն: Ինչպես նշվում է նախագահի կարգադրության մեջ, այն կվերահսկի կինո, տեսա եւ տպագիր արտադրանքը, ինչպես նաեւ կպայքարի ընդհատակյա տեսաբիզնեսի դեմ: Գործակալության գլխավոր տնօրեն Վասիլի Բոլոխանի խոսքերով, գործակալության փորձագետների խորհուրդն իրավունք ունի վարձույթից հանել ֆիլմեր, վաճառքից հանել «հանրային բարոյականությանը հակառող» գրքեր եւ նույնիսկ դասախոսության թույլտվություն տալ: Մոլդովայի քրեական օրենսգրքի համաձայն, «բացահայտ տռփանկարություն կամ բռնություն» պարունակող արտադրանքի տարածումը պատժվում է մինչեւ մեկ տարի ազատազրկմամբ կամ 30 նվազագույն աշխատավարձի չափով տուգանքով:

ԻՖ

ԵՐԵՎԱՆ-ՎՈԼԳՈԳՐԱԴ-ԲՐԵՍՏ

Նոյեմբերի 5, 15 եւ 24 ժ. 23:00 «Զվարթնոց» օդակայանից տեղի կունենան չվերթներ հեստյալ երթուղով.

ԵՐԵՎԱՆ-ՎՈԼԳՈԳՐԱԴ-ԲՐԵՍՏ

«Նաիրի տուրիստ» ֆիրման ցանկացողներին հրավիրում է Լեհաստան հետեւյալ երթուղով.

ԵՐԵՎԱՆ-ԲՐԵՍՏ-ԼԵՀԱՍՏԱՆ-ԲՐԵՍՏ-ԵՐԵՎԱՆ:

Լեհաստանում զբոսաշրջիկները կգտնվեն 5 օր, կապահովվեն հյուրանոցով, երկտեղանոց համարներում օրական ընթրիքով եւ կտրամադրվեն ավտոբուս: Ուղեւորության արժեքն է 140 հազար ռուբլի 1993 թ. թողարկման, 25 հազար ռուբլի 1961-92 թթ. թողարկման եւ 70 ԱՄՆ դոլլար:

Ցանկացողները դիմեն «Էրեբունի» հյուրանոց, 430 սենյակ:
Հեռ. 56-04-94, 65-28-62, 64-67-69:

ՀԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ

Նոյեմբերի 3-ին, ժամը 14-ին, գրողների տան մեծ դահլիճում տեղի կունենա հանդիպում արցախցի գրողների հետ:

Հայաստանի Գրողների միություն

ՀԱՐԳԵԼԻ ՔԱՂԱՔԱՑԻՆԵՐ

Երեւան-Սերվիս ձեռնարկությունը հրավիրում է ձեզ մասնակցելու Երեւան-Ամման ուղեւորությանը, որ կայանալու է ս. թ. նոյեմբերի 6-ից 13-ը:

Պայմաններին ծանոթանալու համար դիմեք Տիգրան Մեծի փող. 15, 2-րդ հարկ:

Հեռ. 52-45-12, 52-99-48

digitised by A.R.A.R.@

Լրահոսք

Ռուսաստանին ոչինչ հայտնի չէ Իրանի միջնորդության մասին

Ռուսաստանին ոչինչ հայտնի չէ Ղարաբաղյան հակամարտության կարգավորման գործում Իրանի առաքելության մասին: Այդ մասին Պոստֆակտումի թղթակցին հայտնեց Ռուսաստանի ԱԳՆ մամուլի եւ լրատվության դեպարտամենտի տնօրենի տեղակալ Միխայիլ Դեմուրինը: Նա նշեց նաեւ, որ Ռուսաստանի միջնորդությամբ հաստատված մեկուկես տարվա հրադադարը տվել է իր դրական արդյունքները: Խոսելով վերջին օրերին Ադրբեջան-Ղարաբաղ ճակատի իրադրության մասին, նա նշեց, թե դրա պատճառն այն է, որ կողմերը չեն կարողացել կամ չեն ցանկացել հստակեցնել սահմանաբաժանի գիծը, եւ հակամարտության գոտուց դուրս չեն բերվել անհսկելի զինված խմբավորումները: Ռուսաստանի ԱԳՆ-ը հակամարտության կողմերին նախնական դիրքերը վերադառնալու կոչ է արել: **ՆՏ**

Վրաստանում ուսումնասիրում են էթնիկական զտման փաստերը

Վրաստանի դատախազությանն առընթեր տարբեր ազգությունների ներկայացուցիչներից հատուկ բրիգադ է ստեղծվել «աբխազ անջատականների» կատարած էթնիկական զտման, ցեղասպանության, զնդակահարությունների, ահաբեկչության, բռնաբարությունների, հրապարակային խոշտանգումների եւ մյուս ծանր հանցագործությունների հետաքննության ու հաստատման համար: Ինչպես ԻԹ-ի թղթակցին ասաց Վրաստանի գլխավոր դատախազ Բաբիլաշվիլին, դատախազությունում կան փաստաթղթեր, որոնք վկայում են, որ դեռ նախքան Աբխազիայի հակամարտության սկսվելը ցեղասպանություն է նախապատրաստվել ինքնավար հանրապետությունում ապրող վրաց բնակչության դեմ: Նա ասաց, որ դրա հաստատումն են այն անձանց ցուցակները, որոնց մտադրվել էին զնդակահարել եւ ներկալել, ինչպես նաեւ իրագործողների ցուցակները: Նրա խոսքերով, դատախազությունն աշխատանք է կատարում այդ եւ մյուս փաստերի բացահայտման ու հաստատման ուղղությամբ: Սակայն ներկայիս այդ աշխատանքը դժվար է ընթանում Մենգրելիայում, որտեղ նախկին նախագահի կողմնակիցները ամեն կերպ խանգարում են քննությանը եւ փաստերի հաստատմանը, նշեց գլխավոր դատախազը: **ԻԹ**

2,7 մլն դոլլար Վրաստանի գաղթականներին

Վրաստանին ՄԱԿ-ի օգնության ծրագիրը դրամական արտահայտությամբ կազմում է 2,7 միլիոն դոլլար: Այս մասին հայտարարեց ՄԱԿ-ի փախստականների գործերի գերագույն կոմիսարիատի ներկայացուցիչ Թասլիմուր Ռահմանը, որը Բաքվում հանդիպում ունեցավ Աջարիայի Գերագույն խորհրդի նախագահ Ասլան Աբաշիձեի հետ: Ռահմանը հայտնեց, որ Վրաստանի համար մշակված է իրենց երկրի տարածքում հարկադրաբար տեղահանված մարդկանց օգնելու ծրագիր: Աբաշիձեի խոսքերով, հարկավոր էր գտնել տրանզիտային առումով հարմար վայր, որտեղից հնարավոր կլիներ այդ օգնությունը բաշխել Վրաստանի շրջաններում: «Ընտրվեց Բաթում քաղաքը, որը կօգտագործվի նաեւ Հայաստանի ու Ադրբեջանի բեռնառաքումների համար», ասաց Թասլիմուր Ռահմանը: **ԻԹ**

Երկընտրանք գավառների համար

Ելցինը Ռուսաստանի տեղական իշխանություններին կանգնեցրեց երկընտրանքի առաջ. կամ նրանք պետք է վճարեն հարկերի միլիարդ ռուբլիներ կամ պատրաստ լինեն հրաժարվել կենտրոնական կառավարության օգնությունից եւ տարբեր ներմուծման եւ արտահանման առավելություններից: Որոշ շրջաններ նախօրոք հարուստ Թաթարստանի ղեկավարությամբ այս տարի դադարեցրել էին կենտրոնական կառավարության հարկերի վճարումը:

Մշակույթ

Նախ եւ առաջ հետաքրքիր էր ծննդարկի գաղափարը՝ ցուցահանդես արվեստանոցո՞ւմ: Որքան մեզ հայտնի է, նման երեւույթ զոնե մեզանում սակավին չի եղել: Արտասահմանյան երկրներում սա տարածված պրակտիկա է, քայլում ես եվրոպական հին քաղաքների սալածածկ ու նեղլիկ փողոցներով եւ կարող ես մտնել դրանց երկայնքով տեղավորված նկարչական արվեստանոցներից ներս, որոնցից պտեն մեկը նաեւ գույնզին ցուցասրահ է: Կարող ես դիտել ցուցադրված նկարներն ու իրերը, նաեւ գնել, երբ ցանկանաս: Տիպիկ է, նման «կանչող» բնույթով Երեւանում առայժմ օժտված են միայն «գիզի-բիզիներով» հարուստ կոմիսիոնները ու զանազան վաճառասները, բայց կյանքի հրամայականը բերում-հանգեցնում է նաեւ նկարչական արվեստանոցները փոքրիկ ցուցասրահների վերածելու գաղափարին:

Երբ մտա երեւանյան հինգհարկանիներից մեկի ձեղնահարկում գտնվող Անաստի Պապյանի արվեստանոց, տեսա նկարչին շրջապատված իր նկարներով եւ ընկերներով, ինչպես տեղեկացրեց բժիշկ Յուրանցոյանը, իրենք մի քանի օր է ուզում էին բարձրանալ արվեստանոց, բայց վերջինս միշտ լինում էր հյուրերով եւ այցելուներով: Ավելորդ է ընդգծել անգամ, թե որքան կարեւոր են այդ մարդկանց, նրանց երեխաների համար նման դիտումները, շփումը գեղեցիկ արվեստի հետ մեր այս անկայուն օրերին: Ի վերջո, բոլորը չէ, որ ժամանակ ու հնարավորություն ունեն «իջնելու» քաղաք, ընտանիքներով այցելելու նկարչի տուն կամ պատկերասրահ:

Կարծես զգալով մտածումների ցուցահանդես կազմակերպելը տանջանք է բոլոր առումներով, ուստի եւ այսուհետեւ որոշել եմ այստեղ, իմ հարկի տակ կազմակերպել ցուցահանդեսներս»: Այս մտածումը ցույց անելով ողջ դասի բարձրությունից, կենտրոնում միջնադարյան բանաստեղծի դրամատիկ կերպարն է՝ տեղավորված երկնքի ու երկրի, Աստծո եւ մարդկության միջեւ: Մերկ է նա, ճանգի մահոր է բարձրյալի առջեւ: Նրան շրջապատել են ծեր ու մանուկ, որոնք ազերգում են հնչեցնելով մարդկության տառապանաց երգը: Հեղինակը երազում է այն օրվա մասին, երբ իր այս նկարը որմնանկար դարձած կլինի որեւէ տեղ:

Մեկ ժամ Անաստի Պապյանի արվեստանոցում

Արվեստասերների շրջանում բավականաչափ հայտնի այս նկարչի արվեստանոց այցելելու պատճառը ո՛չ հին ծանոթ-բարեկամիս տեսնելու ցանկությունն էր. նրա հետ մինչ այժմ անձնապես ծանոթ չեմ եղել, ո՛չ էլ ժամանակի ավելցուկը, որը բնավ չունեմ: Պարզապես խմբագրությունում ստացվել էր նկարչի հրավիրատոմսը, որով նա իր արվեստանոց էր հրավիրում՝ դիտելու վերջին տարիների իր ստեղծագործությունները:

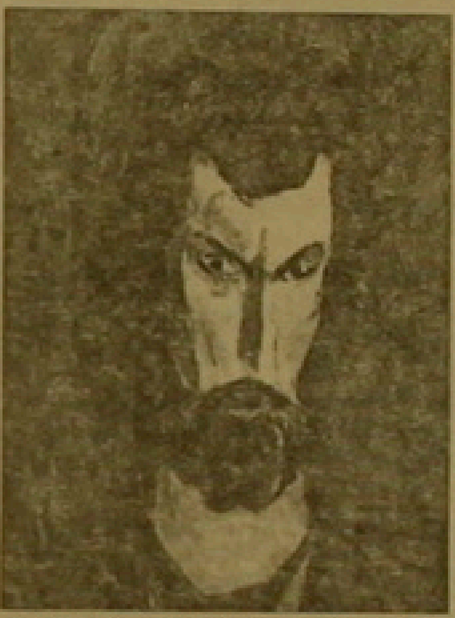

ստեղծագործությունը մնացածը ինքը Անաստի Պապյանն է լրացնում: «Այժմ թյամբ վեր խոյացող «Գեւորգ Նարեկացի» կտավը շարունակում է. «Օրինակ, ինչպե՞ս սա դուրս հանեմ արվեստանոցից, հետո նորից ետ բերեմ»: Այս մեծադիր նկարին մի քիչ այլ անվանմամբ՝ «Գեւորգ Նարեկացի-Չարենց», ծանոթ էի նկարչի մոսկովյան անհատական ցուցահանդեսի (1991 թ.) գունանկարի կատալոգից: Մի քանի տարի էր աշխատել դրա վրա: Այժմ տեսածս նույն նկարի երկրորդ տարբերակն է, որի վրա նկարիչը շարունակում է աշխատել: Չէ՞ որ Նարեկացին անվերջ թեմա է, նա իր մեջ խտացնում է իր ժողովրդի, ողջ մարդկության, վերջապես, մարդ անհատի զարման մեղքերի եւ դրանց ապաշխարանքի, հոգու անծայրածիր երկվության պատմությունը: Կտավը լուծված է շրջանաձեւ կոմպոզիցիայով, կենտրոնում միջնադարյան բանաստեղծի դրամատիկ կերպարն է...

Ցուցադրվող նկարներից գերակշռողը դիմանկարներն են: Դրանցից շատերը ստեղծվել են տարիներ առաջ, օրինակ «Վիրաբույժ Ա. Թոխյանի դիմանկարը», «Աննա», մյուսները վերջին օրերի ծնունդ են եւ երեւան են հանում նկարչի վարպետությունն այս ասպարեզում: Դրանք պատկերում են նրա ծնողներին, արվեստագետ ընկերներին, մտերիմներին: Մի քանի նախանկարներ կան երկրաչափ թեմաներով, գրաֆիկական մի շարք գործեր, ընդհանուր թվով 23 ստեղծագործություն:

ԼԵՎՈՆ ԼԱՃԻԿՅԱՆ

Մահացավ Ֆեդերիկո Ֆելլինին

Սրտի հիվանդությունից Հռոմում մահացավ աշխարհահռչակ կինոռեժիսոր Ֆեդերիկո Ֆելլինին, որը միավորում էր երեւակայությունը եւ երկրայնությունն իր հանրաճանաչ «8 1/2», «Ամարկորդ», «Նվագախմբի փորձ» եւ այլ ֆիլմերում:

ԱԶԳ - ՄԱՐԶԱԿԱՆ

ԵՐԵՔ ՓԱՅԼՈՒՆ ՀԱՂԹԱՆԱԿ

Հայ շախմատիստները պարտության մատնեցին օլիմպիական չեմպիոններին

Ուկրաինայի հավաքականի հետ մրցավեճում Լյուցեռնում գերազանց հանդես եկող Յակոբյանը սաս նորոքն իրացրեց իր առավելությունը Ռոմանիշինի դեմ: Աստիճանաբար լավ մարզավիճակի մեջ մտնող Լպուտյանը սեւերով հաղթեց Տուկմակովին: Մինասյանը ոչ-ոքի խաղաց էյնգորնի հետ: Հաշիվը կարող էր ուղղակի ջախջախիչ դառնալ, բայց Վահանյանը, որը վարպետորեն գերազանցել էր Իվանչուկին, ցավոք, վրիպեց եւ պարտություն կրեց: Վեցերորդ տուրում արձանագրված մյուս արդյունքներն այսպիսին են. ԱՄՆ-Լատվիա 2-2, Ռուսաստան-Ուզբեկստան 2,5-1,5, Չինաստան-Կուբա 2,5-1,5, Իսլանդիա-Շվեյցարիա 2,5-1,5:

Ուզբեկստանի հավաքականի հետ խաղում մեր առաջատարները Վահանյանը եւ Յակոբյանը ոչ-ոքի խաղացին համապատասխանաբար Սերոբերի եւ Նենաշեւի հետ: Մրցաշարի երկրորդ կեսը մեծ վերելքով անցկացնող Լպուտյանը տարավ նոր հաղթանակ, այս անգամ Զագրեբելնու նկատմամբ: Հաջողությունն ամրապնդեց Մինասյանը, որը սեւերով պարտության մատնեց Յուլդաշեւին: Ահա յոթերորդ տուրի մյուս արդյունքները. ԱՄՆ-Շվեյցարիա 3,5-0,5, Ռուսաստան-Կուբա 3-1, Ուկրաինա-Լատվիա 3-1, Իսլանդիա-Չինաստան 2,5-1,5:

Նախավերջին տուրում, Ռուսաստանի հավաքականի հետ մրցախաղում Վահանյանը սեւերով խաղալով Կրամնիկի հետ, վերջնախաղում արամտորեն զոհաբերեց զինվորը՝ ճզմվող հավասարվելով, որ ստեղծվող զինվորային վերջնախաղում ինքը անոց է կառուցում, եւ պայմանն ավարտվեց ոչ-ոքի: Յակոբյանը եւս հաշտություն կնքեց Խալիֆմանի հետ: Օրվա հերոսը Մինասյանն էր: Լյուցեռնում նա մինչ այժմ չէր շահել ոչ մի պարտիա, բայց այս կարեւորագույն մրցախաղում կարողացավ կենտրոնանալ եւ փայլուն հաղթանակ տանել Վիժմանովինի նկատմամբ:

Մինասյան-Վիժմանովին
Սիցիլիական պաշտպանություն

1. e4 c5 2. Ձf3 Ձc6 3. Փb5 g6 4. 0-0 Փg7 5. c3 Ձf6 6. d4 cd 7. cd Ձ:e4 8. d5 Ձd6 9. Փa4 b5 10. Փc2 Ձb4 11. Փb3 0-0 12. Ձc3 Ձa6 13. Փf4 Ձc5 14. Փe5 Փ:e5 15. Ձ:e5 f6 16. Ձd3 Ձ:b3 17. ab Թb6 18. b4 Ձf5 19. Նe1 Նe8 20. Նa5 d6 21. Ն:b5 Թc7 22. Նa5 Փd7 23. Թd2 Թb6 24. Նe4 Ձd4 25. Թe3 Ձc2 26. Թ:b6 ab 27. Ն:a8 Ն:a8 28. g4 Աf7 29. h3 f5 30. Նc4 Աe8 31. b5 Նa5 32. g5 Աf7 33. Նc7 Փe8 34. Նc4 Ձa1 35. Նb4 Ձc2 36. Նc4 Ձa1 37. Նh4 Աg7 38. Նb4 Ձc2 39. Նc4 Ձa1 40. Նc8 Աf7 41. Ձf4 Ձc2 42. Ձe6 Ձb4 43. Նb8 f4 44. Ն:b6 Ձd3 45. Նa6, սեւերը հանձնվեցին:

Մեր շախմատիստները կարող էին դառնալ մեծ անակնկալի հեղինակ խոշոր հաշվով հաղթելով օլիմպիական չեմպիոնին: Լպուտյանը հաղթանակի ռեալ հնարավորություններ ստացավ Բարեեւի դեմ, բայց վրիպեց եւ ինքը ստիպված էր պայքարել ոչ-ոքիի համար: Պարտիան երկու անգամ հետաձգվեց եւ Սմբատին հաջողվեց ծանր բերել անչափ կարեւոր կես միավոր:

Ութերորդ տուրում ամերիկացիները տարան նոր հաղթանակ 2,5-1,5 հաշվով եւ գործնականում ապահովեցին աշխարհի չեմպիոնի կոչումը: Լատվիացիները 1-3 հաշվով անսպասելի պարտություն կրեցին Ուզբեկստանի ներկայացուցիչներից: Մյուս արդյունքները. Իսլանդիա-Կուբա 3-1, Ուկրաինա-Շվեյցարիա 2,5-1,5:

Մրցաշարային աղյուսակը վերջին տուրից առաջ

	Խ	Մ
1. ԱՄՆ	32	20,5
2. Ռուսաստան	32	18,5
3. Ուկրաինա	32	18
4. Հայաստան	32	17
5. Չինաստան	32	17
6. Իսլանդիա	32	16,5
7. Լատվիա	32	16
8. Ուզբեկստան	32	14
9. Շվեյցարիա	32	11,5
10. Կուբա	32	11

Եւ այսպես այսօր, նոյեմբերի 2-ին, աշխարհի առաջնության վերջին տուրում կկայանան հետեւյալ մրցախաղերը. Հայաստան-Կուբա, ԱՄՆ-Իսլանդիա, Ռուսաստան-Լատվիա, Ուկրաինա-Չինաստան, Ուզբեկստան-Շվեյցարիա: Մրցանակային տեղ գրավելու համար մեր շախմատիստներին անհրաժեշտ է շահել հանդիպումն առնվազն 3:1 հաշվով: Այդ դեպքում շատ բան կախված կլինի մեր հիմնական մրցակիցների՝ Ռուսաստանի եւ Ուկրաինայի թիմերի հանդիպումների արդյունքներից:

Հույսերով սպասենք եզրափակիչ մրցախաղին:

ԳԱԳԻԿ ՀՈՎՀԱՆՆԻՍՅԱՆ
ք. Լյուցեռն

Հանգուցալուծումը հետաձգվում է

ՀՀ բարձրագույն խմբի 2-րդ առաջնություն
27-րդ տուր

«Կանաչ»-«Ցեմենտ»՝ 4-4
«Կոտայք»-«Զվարթնոց»՝ 6-1
«Բանանց»-«Արարատ»՝ 0-0
«Վան»-ՀԱԸՄ՝ 1-2
«Երազանք»-«Շիրակ»
խաղը չկայացավ:

Այսօր կմրցեն ՀԱԱ ՖԻՄԱՆ եւ «Մալաթիա-Կիլիկիան»:

Տուրի կենտրոնական հանդիպումն անկասկած «Բանանց»-«Արարատ» մրցավեճն էր: Մրցաշարային աղյուսակում ստեղծված իրավիճակի համաձայն նույնիսկ կարելի էր ասել, որ այն առաջնության ամենակարեւոր խաղն էր, քանի որ հաղթանակի դեպքում «Արարատը» գործնականում ապահովում էր չեմպիոնի կոչումը, նույնիսկ եթե հաջորդ տուրում նոյեմբերի 5-ին Գյումրիում զիջեր «Շիրակին», քանի որ վերջին տուրում ընդունում է «Իմպուլսին»: Իր հերթին «Բանանցը», որ ընդամենը կորցրած մեկ միավորով էր զիջում «Արարատին», հաջողության դեպքում շրջանցում էր նրան: Դա լավ էին հասկանում կողմերը, եւ խաղն առաջին րոպեից մինչեւ վերջին պահն անցավ բացառիկ լարված ու անհաշտ պայքարում, բավականություն պատճառելով խաղասեր բղանակին մարզադաշտում հավաքված մարզասերներին: Դա, անկասկած, առաջնության լավագույն խաղերից մեկն էր եւ անցավ գրեթե հավասար պայքարում: Թե «Բանանցը» եւ թե «Արարատը» միմյանց դարպասները գրավելու բազմաթիվ հնարավորություններ ունեին, բայց խաղի կարեւորությունը ավելորդ լարվածություն էր ստեղծել ֆուտբոլիստների մոտ, որի պատճառով էլ նրանք հաճախ վրիպում էին պարզ դիրքերից: Այսպես, Անդրանիկ Հովսեփյանը գրեթե երեք յարդ մեծ հեռավորությունից չկարողացավ անպաշտպան դարպասը: Նույնպիսի հնարավորություն կորցրեց Էդուարդ Վերանյանը, իսկ Արմեն Շահգելդյանի հարվածից հետո գնդակը ետ մղվեց դարպասաձողից: Ինչեւէ, արձանագրվեց մարտական ոչ-ոքի, որն էլ ավելի սրեց պայքարը չեմպիոնի կոչման համար: Փաստորեն Գյումրիի «Շիրակը», որն իրար ետեւից հաջորդ տուրերում ընդունելու է թե «Արարատին», եւ թե «Բանանցին», հիանալի հնարավորություն ստացավ պայքարելու չեմպիոնի կոչման համար: «Շիրակը» առաջատարին «Արարատին», զիջում է կորցրած երկու միավորով: Դա նշանակում է, որ հաջորդ տուրում «Արարատի» նկատմամբ հաղթանակի դեպքում կհավասարվի նրան: Նոյեմբերի 5-ին «Հրազդան» մարզադաշտում կմրցեն ՀԱԸՄ-ն եւ «Բանանցը»: Այդ խաղն էլ կարեւոր նշանակություն ունի եւ մեծ հետաքրքրություն է առաջացնում: Մի խոսքով, լարվածությունն ավելի է մեծացել եւ բացառված չէ, որ անցյալ տարվա պես առնվազն երկու թիմեր հավասարեն հավասար կամ չեմպիոնի հարցը հետաձգվի: Լարվածությունը պահպանվում է նաեւ աղյուսակի ստորին մասում գտնվող թիմերի միջեւ: Հերթական կարեւոր հաղթանակից հետո փոքր-ինչ իր գործերը կարգավորեց Աբովյանի «Կոտայքը»: Սպասենք առաջիկա հետաքրքիր իրադարձություններին: ■

Հայաստանը ՖԻՆԱ-ի անդամ

Լողի միջազգային ֆեդերացիան (FINA) իր վերջին նիստում ճանաչեց Հայաստանի եւ Գվինեայի ազգային ֆեդերացիաներին: Այսպիսով, լողի միջազգային ֆեդերացիայի անդամ երկրների թիվը հասավ 154-ի: ■

Աղասին չընդունեց առաջարկը

Ամերիկյան «Women only» կանանց հանրահայտ ամսագիրը 8000 դոլլար էր առաջարկել աշխարհահռչակ թենիսիստ, մեր հայրենակից Անդրե Աղասիին՝ պայմանով, որ նրա մերկ նկարը տպվի ամսագրի էջերից մեկում: Սակայն Աղասին չի ընդունել առաջարկը: ■

Անբախտ գողը չեմպիոնի դիմաց

Ֆրանկ Կաղտոն Օբբիս անունով 31-ամյա մի հանցագործ, փախչելով Նեւադա նահանգի բանտից, Սեն Ժոզե քաղաքում գողություն էր անում մի մեծ խանութում: Հսկիչ ուսիկաններից մեկը, նկատելով հանցագործին, ընկավ նրա հետեւից: Ոստիկանի եւ գողի միջեւ վազքը Սեն Ժոզեի փողոցներով տեւեց շուրջ 5 րոպե: Վերջապես գողը բռնվեց: Պարզվեց, որ ոստիկանը 1976 թ. Մոնրեալի օլիմպիական խաղերի 200 մ վազքասարածության արծաթե մեդալակիր Միլարս Հեմֆրոնն էր:

ԳՐԻԳՈՐ ԱՄԻՐՋԱՆՅԱՆ
Վալանս, Ֆրանսիա

Բաժինը վարում է ՄԻՀՐԱՆ ԲԱՂԴԱՍԱՐՅԱՆԸ

digitised by A.R.A.R.@

Ե Վ Ա

«Եվա» ուսումնական կենտրոնը կատարում է հերթական ընդունելությունը հետեւյալ մասնագիտություններով.

- օպերատորական գործ, ծրագրավորման լեզուների եւ փաթեթների ուսուցում IBM PC համակարգիչների վրա,
- հաշվապահություն եւ համակարգիչների կիրառում հաշվապահության մեջ,
- անգլերեն լեզու (ուսուցում արագացված կամ ավանդական մեթոդով),
- կոմպյուտեր եւ էլիլյացիա,
- մերում:

Դասընթացները վճարովի են, 1-3 ամիս տեւողությամբ: Շրջանավարտները կստանան վկայականներ հայերեն, ռուսերեն, անգլերեն լեզուներով: Ընդունելությունը՝ ամեն օր (բացի կիրակիից, ժամը 11.00-17.00-ը): Հասցեն՝ Սարյան 4: Հեռ.՝ 58-21-22

AMV-AGRO-TRADE

«ԱՄՎ-ԱԳՐՈ-ԹՐԵՅԴ»

ֆիրման կազմակերպում է ուղիղ չվերթ Երեւան–Պլովդիվ–Երեւան երթուղով:

ԲՈՒԼՂԱՐԻԱ

արտասահմանյան անձնագրերի եւ վաուչերների ձեւակերպում:

Համապատասխան փաստաթղթերի առկայության դեպքում մենք կօգնենք Ձեզ ամենակարճ ճանապարհով եւ ցածր գներով երթեւեկել՝ ԹՈՒՐՔԻԱ, ՀՈՒՆԱՍՏԱՆ, ՌՈՒՄԻՆԻԱ, ՀՈՒՆԳԱՐԻԱ, ՉԵԽԻԱ, ՍԼՈՎԱԿԻԱ, ԳԵՐՄԱՆԻԱ ԵՎ ՆԻԴԵՐԼԱՆԴՆԵՐ:

Թռիչքից 4 օր առաջ ուղեվարձը մուծելու դեպքում տրամադրվում է զեղչ:

Առաջիկա չվերթները՝ նոյեմբերի 12-ին եւ 23-ին:

Սպասում ենք Ձեզ «Անի» հյուրանոցի 523 սենյակում:

Հեռ. 565-108, 594-523:

A A T

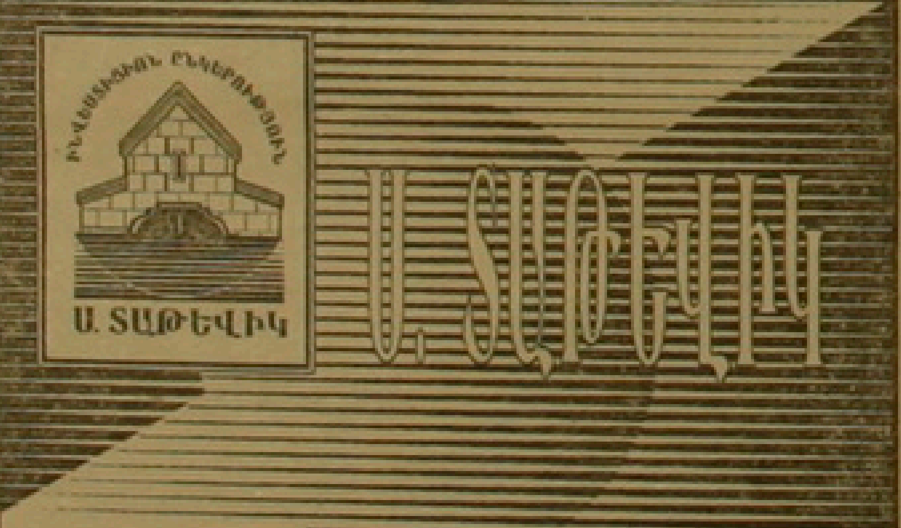

«Ս. ՏԱԹԵՎԻԿ» ԻՆՎԵՍՏԻՑԻՈՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹՅՈՒՆԸ ՁԵԶ ՀԱՄԱՐ ՀՆԱՐԱՎՈՐՈՒԹՅՈՒՆ Է ԸՆՁԵՌՈՒՄ ՆԵՐԴՆԵԼ ԳՈՒՄԱՐՆԵՐ ՄԵՐ ԾՐԱԳՐԵՐՈՒՄ: ԻՐ ԱՎԱՆԴԱՏՈՒՆԵՐԻՆ «Ս. ՏԱԹԵՎԻԿՆ» ԱՌԱՋԱՐԿՈՒՄ Է ՑԱԾՐ ԳՆԵՐՈՎ ՄՆՆԴԱՄԹԵՐՔ, ԱՐԴՅՈՒՆԱԲԵՐԱԿԱՆ ԱՊՐԱՆՔՆԵՐ:

Ս. ՏԱԹԵՎԻԿԸ ԵՐԱՇԽԱՎՈՐՈՒՄ Է ԱՎԱՆԴՆԵՐԻ ԴԵՊՔՈՒՄ

4 ամիս-80 տոկոս
6 ամիս-180 տոկոս
9 ամիս-300 տոկոս
12 ամիս-450 տոկոս
1 տարուց ավելի-520 տոկոս

ԱՎԱՆԴՆԵՐՆ ԱՊԱՀՈՎՎՈՒՄ ԵՆ ԱՆՇԱՐԺ ԳՈՒՅՔՈՎ ԵՎ ՏԱՐԱԴՐԱՄՈՎ:

Մեր հասցեն՝ Երեւանի հյուրանոց, 1-ին մասնաշենք, 3-րդ հարկ, 316, 319 սենյակներ: Հեռ. 58-20-78: Աշխատանքային ժամերը 10-ից 17-ը, հանգստյան օրը՝ կիրակի:

CEMA

CENTRE DE MANAGEMENT D'ARMENIE

ՀՀ առեւտրաարդյունաբերական պալատը եւ ֆրանսիական ԺԻԱ ընկերությունը համատեղ ստեղծել են Հայաստանի Մենեջմենթի կենտրոն՝ ՍԵՄԱ, որը գործում է 1991 թվականից: Կենտրոնի նպատակն է պատրաստել բարձրորակ մասնագետներ շուկայական տնտեսության տարբեր ոլորտներում աշխատելու համար: ՍԵՄԱ կենտրոնը նոյեմբերի 17-ից կանցկացնի միջազգային դասընթաց «Արդյունաբերության արտադրության միջոցները» թեմայով:

Դասընթացն անցկացնում են ֆրանսիացի փորձառու մասնագետները՝ միաժամանակյա թարգմանությամբ: Դասընթացն ավարտողներին կտրվի համապատասխան վկայական:

Տեղեկություններ կարելի է ստանալ 56-51-94 հեռախոսներով:

ՀԱՍՑԵՆ՝ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ 39
ՀՀ ԱՌԵՒՏՐԱԱՐԴՅՈՒՆԱԲԵՐԱԿԱՆ ՊԱԼԱՏ

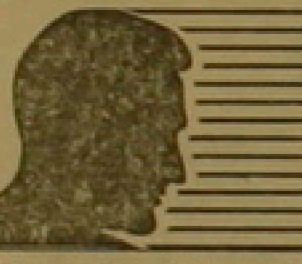

Առաջին տարին չէ, որ «ՄԵՆՈՒԱ-ԷՐԵԲՈՒՆԻ» ընկերությունն իրականացնում է իր գործունեությունը՝ հիմնվելով ՀՀ Պետական Լիցենզիայի վրա: Ընկերությունը հայտնի է իր հուսալիությամբ թե՛ բարձրորակ բժշկական ծառայությունների մատուցման եւ թե՛ աշխատանքային կոլեկտիվների ֆինանսական բարգավաճման ոլորտում:

«ՄԵՆՈՒԱ-ԷՐԵԲՈՒՆԻ»

Բժշկական ապահովագրական բաժնետիրական ընկերությունը

երաշխավորում է ամենամսյա վճարումներ 15-20% չափով եւ բարձրակարգ բժշկական օգնություն առողջության ապահովագրության պայմանագրերով

ԱՆՀՐԱԺԵՇՏՈՒԹՅՈՒՆԸ ՄԵՆՔ ԴԱՐՁՆՈՒՄ ԵՆՔ ՇԱՀԱՎԵՏ

Մեր հասցեն. Երեւան, Զեյթուն, Հ. Ներսիսյան 7 (Հանրապետական Արյունաբանության Կենտրոնի շենքում, 8 րդ հիվանդանոցի կողքը)
Հեռախոս՝ 28-38-72, 28-14-57
Դուք կարող եք դիմել «ՄԵՆՈՒԱ-ԷՐԵԲՈՒՆԻ» ժամը 9.00-17.00 շաբաթվա բոլոր օրերը, բացի կիրակի օրից: Մենք աշխատում ենք նաեւ շաբաթ օրը:

ONAISIS CO. LTD

«ՕՆԱԻՍԻՍ» ֆիրման տարադրամով առաջարկում է արտասահմանյան մակնիշի ավտոմեքենաներ, շուկայականից 30% ցածր գներով:

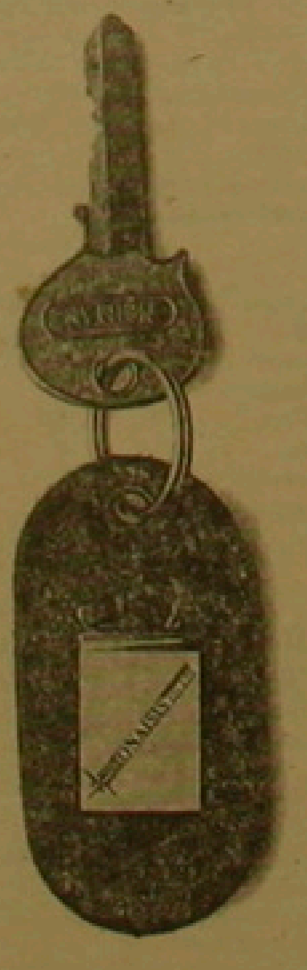

Ընդունվում են ցանկացած արտասահմանյան մակնիշի ավտոմեքենաների պատվերներ: Տեղ հասցնելու ժամկետը 10 օր: Նախնական մուծում չի պահանջվում:

«Անի» հյուրանոց, 630 սենյակ, հեռ. 562211, 594630, ֆաքս 562211

Լսւերի Հոսք

Լոնդոնում ձերբակալվել է Օլեգ Կալուգինը

Հոկտեմբերի 30-ի երեկոյան Լոնդոնի Հիթրոու օդանավակայանում ձերբակալվել է ՊԱԿ-ի նախկին գեներալ, ԽՍՀՄ ժողպատգամավոր Օլեգ Կալուգինը: Նա Լոնդոն է ժամանել BBC հեռուստաընկերության «Համայնապատկեր» ծրագրի հրավերով: Կալուգինը ձերբակալվել է բրիտանական ոստիկանության կողմից: Նրան կասկածում են 1978 թ. բուլղար խաղաղական վտարանդի Գեորգի Մարկովի սպանությունը կազմակերպելու մեջ: Կալուգինը պատանել է հանդիպում կազմակերպել դետպաշտական աշխատակիցների հետ: Հանդիպումը տեղի է ունեցել հաջորդ օրը, որի ընթացքում Կալուգինը հայտարարել է, որ վերոհիշյալ մահափորձին ինքը որեւէ առնչություն չի ունեցել: Նա հայտնեց նաեւ, որ 1992 թ. հանդիպում է ունեցել Բուլղարիայի նախագահ Ժելեւի հետ, որի ընթացքում հայտնել է իր ողջ իմացածը եւ բուլղարական կողմը ստացած տեղեկություններով բավարարվել է: Կալուգինը վճռականորեն հերքել է իրեն հասցեագրվող մեղադրանքը եւ խոստացել է ազատ արձակվելուց հետո պատասխանել ոստիկանությանը հետաքրքրող բոլոր հարցերին: Ըստ օրենքի Կալուգինին ոստիկանությունը կարող է պահել 5 օրից ոչ ավելի: Սակայն, նրան ավելի շուտ են բաց թողել: Նրա շահերը պաշտպանում է BBC-ի փաստաբանը: Ռուսաստանի դեսպանատունը ավելի վաղ պահանջել էր անհապաղ ազատ արձակել Կալուգինին եւ տեղեկատվություն տրամադրել նրա ձերբակալման պատճառների մասին: Սնարֆ

Աբխազիայի ներկայացուցչի մամուլի ծառայության հայտարարությունը

«Այն կապակցությամբ, որ Ռուսաստանի զանգվածային լրատվության միջոցներում կրկին հաղորդումներ են երեւացել «Կուսիասային Կովկասի եւ Աբխազիայի գործակիցների» կողմից Չեխիայի Գամսախուրդիայի կողմնակիցների օգնություն ստանալու մասին, Ռուսաստանում Աբխազիայի Հանրապետության լիազոր ներկայացուցչի մամուլի ծառայությունը մեկ անգամ եւս հայտարարում է, որ Աբխազիայի զինված ուժերի եւ Կովկասի ժողովուրդների Համադաշնության ոչ մի մարտիկ Արեւմտյան Վրաստանում չի մասնակցում ռազմական գործողություններին»: ՆՏ

Մոտ 150 ռուսաստանցիներ Ուկրաինայի մեկուսարաններում

Ինչպես Պոստֆակտում գործակալությանը թղթակցին հայտնեցին Ուկրաինայի սահմանների պաշտպանության պետական կոմիտեում, 1993 թ. հոկտեմբերին սահմանի անօրինական հատման համար բռնված 1253 մարդուց մոտ 450-ը Ռուսաստանի քաղաքացիներ են: Կալանված ռուսաստանցիների մոտ 1/3-ը ներկայումս գտնվում է Ուկրաինայի ռեժիմային մեկուսարաններում: Պոստֆակտում. ոչ պաշտոնական տվյալների համաձայն, Ուկրաինայի սահմանից ապօրինաբար Արեւմուտք անցնելն արժե 500-1200 դոլար: ՆՏ

Հիմնադիր եւ հրատարակիչ
«Ազգ» թերթի հիմնադիր խորհուրդ

Գլխավոր խմբագիր
ՅԱԿՈԲ ԱՒԵՏԻՔԵԱՆ /հեռ. 521635

Խմբագիր
ՀԱԿՈԲ ԳԱՍՊԱՐԵԱՆ /581841

Տնօրեն
ՍԱՐԳԻՍ ՍԱՐԳՍԵԱՆ /562863

Apple® Macintosh®
համակարգչային սարքավորումը
«Ազգ» թերթի

Azg
armenian daily

Editor
H. AVEDIKIAN /phone: 521635

47 Hanrapetoutian st.,
Yerevan, Armenia, 375010

Ոճային ձեւավորման եւ պատասխանատու հերթափոխ ՊԱՎԵԼ ԴԱԼԼԱՔՅԱՆ

digitised by A.R.A.R.@